

***Suvestinė redakcija nuo 2019-11-06 iki 2019-11-24***

Nutarimas paskelbtas: Žin. 2012, Nr. [70-3592](#), i. k. 1121100NUTA00000702

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ  
N U T A R I M A S

**DĖL KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIO PARKO TVARKYMO PLANO  
PATVIRTINIMO**

2012 m. birželio 6 d. Nr. 702  
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (Žin., 1995, Nr. [107-2391](#); 2004, Nr. [21-617](#); 2006, Nr. [66-2429](#); 2007, Nr. [39-1437](#); 2010, Nr. [65-3195](#)) 18 straipsniu ir Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) 28 straipsnio 6 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo planą (pridedama).

2. Pavesti:

2.1. Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos – per 15 darbo dienų nuo šio nutarimo įsigaliojimo pateikti įregistruoti Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo planą Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre ir per mėnesį nuo šio nutarimo įsigaliojimo pateikti šį planą suinteresuotoms ministerijoms, kitoms valstybės institucijoms, taip pat Klaipėdos miesto savivaldybei ir Neringos savivaldybei;

2.2. Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcijai – pagal kompetenciją organizuoti Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano įgyvendinimą.

3. Pripažinti netekusiais galios:

3.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 19 d. nutarimą Nr. 1269 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos (generalinio plano)“ (Žin., 1994, Nr. [99-1977](#));

3.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. birželio 30 d. nutarimą Nr. 690 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 19 d. nutarimu Nr. 1269 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos (generalinio plano)“ patvirtintos Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos (generalinio plano) dalinio pakeitimo“ (Žin., 1997, Nr. [64-1512](#));

3.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gruodžio 22 d. nutarimą Nr. 1378 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 19 d. nutarimo Nr. 1269 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo schemos (generalinio plano)“ pakeitimo“ (Žin., 2005, Nr. [150-5472](#)).

4. Nustatyti, kad šis nutarimas tą pačią dieną oficialiai be Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano brėžinio skelbiamas „Valstybės žiniuose“, o nutarimas su brėžiniu – „Valstybės žinių“ interneto tinklalapyje ([www.valstybes-zinios.lt](http://www.valstybes-zinios.lt)).

MINISTRAS PIRMININKAS

ANDRIUS KUBILIUS

SUSISIEKIMO MINISTRAS,  
PAVADUOJANTIS APLINKOS MINISTRĄ

ELIGIJUS MASIULIS

PATVIRTINTA  
Lietuvos Respublikos Vyriausybės  
2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 702  
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės  
2019 m. spalio 30 d. nutarimo Nr. 1080  
redakcija)

## KURŠIŲ NERIJOS NACIONALINIO PARKO TVARKYMO PLANAS

### I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Principinės Kuršių nerijos nacionalinio parko (toliau – nacionalinis parkas) tvarkymo koncepcijos nuostatos, atitinkančios darnaus vystymosi ideologiją, yra šios:

1.1. pasaulio kultūros ir gamtos paveldo vietovės apsaugos reikalavimų užtikrinimas, prioritetą teikiant gamtos ir kultūros paveldo išsaugojimui;

1.2. Kuršių nerijos išskirtinės visuotinės vertės neatsiejamųjų savybių ir sudėtinių dalių būklės autentiškumo ir vientisumo išsaugojimas ir nuolatinis palaikymas, siekiant išlaikyti šią vertybę dabarties ir ateities kartoms;

1.3. nacionalinio parko planavimo patirties tęstinumo užtikrinimas, pažangių Kuršių nerijai priimtinių idėjų perimamumas ir plėtojimas.

2. Nacionalinio parko kraštovaizdžio tvarkymo nuostatomis remiamasi derinant kultūrinio kraštovaizdžio vertybių apsaugos, Kuršių nerijos gyventojų ir lankytojų interesus, visais atvejais siekiant nepažeisti Kultūros vertybių registre nurodytų saugomų kultūros paveldo objektų ir vietovių vertingųjų savybių, nežaloti gamtos paveldo vertybių:

2.1. saugomos Kuršių nerijos išskirtinės visuotinės vertės apraše (WHC-14/38COM/8E), patvirtintame 2014 m. UNESCO Pasaulio paveldo komiteto 38-osios sesijos metu (sprendimo numeris Nr. 38COM/8E), nustatytos savybės;

2.2. ypač daug dėmesio skiriama Didžiojo ir apsauginio pajūrio kopagūbrių, pajūrio ir pamario palvės, kupstynės gamtinio komplekso, kultūriniu požiūriu vertingų teritorijų bei objektų apsaugai ir racionaliam jų tvarkymui, Kuršių nerijos savitumo, išskirtinės visuotinės vertės išlaikymui; atkuriamas kupstynės, rumbių ir pamario palvės gamtinis kraštovaizdis;

2.3. diferencijuojamas gamtos ir kultūros paveldo apsaugos prioritetą turinčių zonų tvarkymas – prioritetas teikiamas vertybių išsaugojimui ir tinkamam naudojimui, gerinama gyvenamosios ir rekreacinės aplinkos kokybė;

2.4. prioritetas teikiamas pažintinio turizmo infrastruktūros ir rekreacinių miškų (miško parkų) sistemos kūrimui;

2.5. tvarkymo priemonėmis siekiama išryškinti žmogaus ir gamtos sambūvį išreiškiančią kultūrinio kraštovaizdžio bendrą erdvinę struktūrą ir savitas raiškias panoramas bei siluetus nuo Kuršių marių pusės;

2.6. Kuršių nerijos kultūros paveldo vietovėse (unikalūs kodai Kultūros vertybių registre: Nidos gyvenvietė – 17098, Preilos gyvenvietė – 2069, Pervalkos gyvenvietė – 2068, Juodkrantės gyvenvietė – 2067, Smiltynės gyvenvietė – 21809), saugomos Kultūros vertybių registre įregistruotos vertingosios savybės;

2.7. nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, valdymo, naudojimo ir disponavimo jais paveldosaugos reikalavimai nustatomi šių kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planuose. Kol jų nėra, paveldosaugos reikalavimus vertingosioms savybėms išsaugoti nustato už kultūros paveldo apsaugą atsakinga institucija;

2.8. kultūros paveldo vietovėse, kultūriniuose draustiniuose galima kultūros paveldo objektų tvarkyba ir tvarkomieji statybos darbai, nedidinant užstatymo tankio ir pastatų aukščio, išskyrus, kai

įrengiami šlaitiniai stogai. Sunykusio istorinio užstatymo vietose gali būti atkuriamas buvęs užstatymas arba, kai nepakanka istorinių duomenų, jos gali būti užstatomos naujais statiniais, išlaikant vyrausią užstatymo pobūdį, pastatų išdėstymą, užstatymo tankį, gyvenamųjų ir ūkinių pastatų proporcijas, dydžius ir medžiagiškumą, naudojant būdingus puošybos elementus. Prioritetas teikiamas istorinių valdų (posesijų) išlaikymui arba jų atkūrimui, formuojant senąsias žvejų sodybų ribas ar kitas istorines valdas atitinkančius žemės sklypus;

2.9. pastatai, kurie nėra registruoti Kultūros vertybių registre, kaip kultūros paveldo objektai, gali būti remontuojami ir rekonstruojami nepažeidžiant išskirtinės visuotinės Kuršių nerijos vertės ir nustatytų saugomos vietovės vertingųjų savybių, laikantis nacionalinio parko nuostatuose nustatytų etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstų reikalavimų, vadovaujantis bendrojo ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose nustatytais reglamentais;

2.10. želdiniai kultūros paveldo objektuose ir vietovėse, kultūriniuose draustiniuose tvarkomi ir pagal paveldosaugos reikalavimus, jei tokie yra nustatyti.

3. Esminis Kuršių nerijos funkcinio naudojimo bruožas – viena sausumos transporto magistrale ir vandens keliu sujungta gyvenviečių (Nida, Preila, Pervalka, Juodkrantė, Alksnynė, Smiltynė) su jas skiriančiais plačiais gamtinio (natūralaus arba pusiau natūralaus) kraštovaizdžio ruožais sistema.

4. Nacionaliniame parke taikomi šie bendri kraštovaizdžio apsaugos ir tvarkymo principai, integruojant Baltijos jūros ir Kuršių marių krantų zonos (apluodinio (vandens užliejama vieta), kopagūbrio, kranto, povandeninio šlaito) apsaugos poreikius:

4.1. Kuršių nerijoje gerbiamas ir saugomas kuršių sukurtas paveldas ir gamta, saugomas išskirtinę visuotinę vertę turintis esminis senųjų Kuršių nerijos žvejų gyvenviečių bruožas – taisyklingai išdėstyti gyvenamieji namai pamaryje su dekoratyviniais stogų ir langų elementais, verandomis, originaliomis sienų ir stogo konstrukcijomis, ūkiniai pastatai, darželiai, tvoros, planuojant veiklą privalomai atsižvelgiama į išskirtinę visuotinę Kuršių nerijos vertę, susiformavusią aplinką, teritorijos unikalumą ir autentiškumą. Siekiama išlaikyti architektūros tradicijų tęstinumą – privalomai atsižvelgiama į tradicinių, būdingų pastatų (tradicinių žvejų sodybų ir senųjų vilų) architektūrą, medžiagas, spalvinę gamą, puošybos elementus, taikomos tik Kuršių nerijai tinkamos architektūrinės išraiškos priemonės. Tradicinė (žvejo) sodyba – Kuršių nerijai būdinga kompaktiška gyvenamojo namo ir jo priklausinių (pagalbinio ūkio pastatų), sodybos želdinių, gėlyno, sodo, daržo, aikštelių planinė – erdvinė struktūra, deranti kraštovaizdyje, tęsianti apželdinimo ir aplinkos tvarkymo tradicijas, turinti būdingus pastatų grupavimo, puošybos ir smulkiosios architektūros elementus (toliau – tradicinė žvejo sodyba). Išlaikomas Kuršių nerijos savitumas, unikalumas, integralumas ir harmonija su gamta;

4.2. rekreacinėse urbanizuojamose teritorijose už kultūrinių draustinių ribų statoma pagal senųjų vilų arba žvejų sodybų užstatymo pobūdį ir architektūros išraišką. Vietos pastatams statyti gali būti parinktos kitose vietose, nei jie stovėjo anksčiau, tačiau visais atvejais nepažeidžiant teritorijos vertingųjų savybių, vertingų kraštovaizdžio elementų. Pastatai kitose vietose gali būti projektuojami (statomi), kai buvusiose vietose negalima statyti dėl inžinerinių tinklų, pasikeitusių gamtinių sąlygų (susiformavusių želdinių, pasikeitusios marių kranto linijos, šlaito briaunos).

## **II SKYRIUS**

### **TERITORIJOS TVARKOMASIS ZONAVIMAS**

5. Tipinė kraštovaizdžio tvarkymo zonų ir jų reglamentų sistema pritaikyta Kuršių nerijos kraštovaizdžiui (tvarkymo brėžinys), atsižvelgiant į Kuršių nerijos unikalumą ir naudojimo savitumą.

6. Konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

6.1. rezervatiniai miškai – tai ypatingos vertės natūralūs gamtiniai kompleksai: Kuršių nerijos kraštovaizdžio miškų biocenozės ir buveinės. Juose išskirta griežtos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona (KMn) ir reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona (KMr);

6.2. rezervatiniai miškų ir smėlynų kompleksai – tai ypatingos vertės natūralūs gamtiniai kompleksai: Didžiojo kopagūbrio ir pamario ragų kraštovaizdžio biocenozės ir buveinės. Juose išskirta griežtos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona (KMSn), kuriai taikomas griežtos apsaugos reglamentas ir užtikrinama natūralių gamtinių procesų vyksmo apsauga, ir reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona (KMSr);

6.3. rezervatiniai smėlynai – tai specifiniai gamtiniai kompleksai: Kuršių nerijos gamtiniuose rezervatuose esančių natūralių paplūdimių<sup>2</sup>, apsauginio pajūrio kopagūbrio, kupstynės ir Didžiojo kopagūbrio kraštovaizdis su smėlynų biocenozėmis ir buveinėmis. Juose išskirta griežtos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona (KSn) ir reguliuojamos apsaugos kraštovaizdžio tvarkymo zona (KSr). KSn zonai taikomas griežtos apsaugos reglamentas. KSr zonai taikomas reguliuojamos apsaugos reglamentas, vykdomos tvarkymo ir gamtotvarkos planuose numatytos gamtinių smėlynų, pirmiausia apsauginio pajūrio kopagūbrio, ir ekosistemų formavimo, atkūrimo ar palaikymo priemonės;

6.4. gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijos:

6.4.1. griežtos apsaugos gamtos paveldo objektų zona miškuose ir smėlynuose – KO(MS)n ir smėlynuose (KO(S)n). Tai natūralūs gamtiniai kompleksai – Kuršių nerijos pamario ragų kraštovaizdžio biocenozės ir buveinės. Taikomas griežtos apsaugos reglamentas, leidžiama atlikti mokslinius tyrimus ir stebėjimus, vykdyti monitoringą, tvarkyti, lankytis mokomaisiais ir pažintiniais tikslais, draudžiama ūkinė veikla. Sudaromos galimybės eksponuoti gamtos paveldo objektus;

6.4.2. reguliuojamos apsaugos kultūros ir gamtos paveldo objektų zona (miškuose, smėlynuose, vandenyse) – KO(M)r, KO(S)r ir KO(V)r. Šioje zonoje esantiems kultūros paveldo objektams: sklandymo mokyklos vietai (unikalus kodas Kultūros vertybių registre (toliau – unikalus kodas) 12145) ir nuskendusią laivų vietai (unikalus kodas 30316) – taikomas kultūros ir gamtos paveldo objektų reguliuojamos apsaugos reglamentas, sudaromos galimybės juos eksponuoti. Nidos gyvenvietės, vadinamos penkių kalvelių gyvenvieta (unikalus kodas 26019), teritorijoje veikla, susijusi su teritorijos pertvarkymu ir eksponavimu, planuojama tik atlikus archeologinius tyrimus. Miškuose ir smėlynuose formuojamos ir išlaikomos būdingos pievų ir medžių grupės, kompleksai;

6.4.3. reguliuojamos apsaugos kultūros paveldo objektų zona – KO(G)r ir KOr. KO(G)r zonoje esantiems saugomiems kultūros paveldo objektams: Alksnynės viensėdžiui (unikalus kodas 2070), namui Nidos–Smiltynės pl. 10 (unikalus kodas 16012) ir Neringos fortui, vadinamam Kopgalio fortu (unikalus kodas 10738), – dabartiniam Jūrų muziejui – taikomas šių kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentas, sudaromos galimybės juos eksponuoti, pritaikyti lankytojų poreikiams. KOr zona nustatyta senosioms kapinėms. Taikomas reguliuojamos apsaugos reglamentas, draudžiantis ūkinę veiklą, leidžiantis atlikti mokslinius tyrimus ir stebėjimus, vykdyti monitoringą, tinkamai tvarkyti, lankytis mokomaisiais ir pažintiniais tikslais.

7. Miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

7.1. ekosistemų apsaugos miškai – tai Kuršių nerijos kraštovaizdžio draustinių miškai su vertingomis biocenozėmis, retomis augalų, gyvūnų ir grybų rūšimis. Ekosistemų apsaugos miškuose taikomi teisės aktų, reglamentuojančių IIA grupės miškų naudojimą, reikalavimai. Juose išskirtos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

7.1.1. išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona – MEk. Taikomas išsaugančio ūkininkavimo ekosistemų apsaugos reglamentas, vykdomos specifinės Kuršių nerijai miškų tvarkymo priemonės, susijusios su kalninių ir paprastųjų pušų medynų formavimo kryptimis: kalninės pušies keitimu paprastąja pušimi, kalninės pušies medynų rekonstrukcija ir paprastosios pušies keitimu kalnine pušimi;

7.1.2. atkuriančio ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona – MEr išskirta siekiant erdvinės struktūros formavimo priemonėmis sudaryti sąlygas miškuose atkurti Kuršių nerijai būdingus gamtinio kraštovaizdžio tipus. Pagal miškotvarkos ir / ar gamtotvarkos planus ir projektus atkuriamos ir išlaikomos degradavusios ar išnykusios biocenozės, būdingos pievų ir medžių grupės, kompleksai. Taikomas atkuriančio ūkininkavimo ekosistemų apsaugos reglamentas;

7.2. ekosistemų apsaugos smėlynai – tai Kuršių nerijos paplūdimio<sup>2</sup> ir apsauginio pajūrio kopagūbrio ruožai kraštovaizdžio draustiniuose. Juose išskirtos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

7.2.1. išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona – M(S)Ek. Taikomas išsaugančio ūkininkavimo ekosistemų apsaugos reglamentas. Leidžiama rinkti nemedieninius miško išteklius, atsižvelgiant į ekosistemos apsaugos reikalavimus, skatinama nenaudoti pesticidų, trąšų, draudžiama statyti pastatus, eksploatuoti naudingąsias iškasenas;

7.2.2. atkuriančio ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona – M(S)Er išskirta siekiant erdvinės struktūros formavimo priemonėmis pagal miškotvarkos ir / ar gamtotvarkos planus ir projektus atkurti Kuršių nerijai būdingus gamtinio kraštovaizdžio tipus, taip pat degradavusias ar išnykusias biocenozes. Taikomas atkuriančio ūkininkavimo ekosistemų apsaugos reglamentas, atkuriamos ir išlaikomos būdingos pievų ir medžių grupės, kompleksai;

7.3. rekreaciniai miškai – tai miškai, kurių svarbiausia funkcija yra žmogaus rekreacinių poreikių gamtoje tenkinimas ir poilsavimo sąlygų sudarymas. Rekreaciniuose miškuose taikomi teisės aktų, reglamentuojančių IIB grupės miškų naudojimą, reikalavimai. Juose išskirta ekstensyvaus pritaikymo (miško parkų) kraštovaizdžio tvarkymo zona – MRe, intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų) kraštovaizdžio tvarkymo zona – MRi ir intensyvaus pritaikymo (kopų parkų) miškų ir smėlynų kraštovaizdžio tvarkymo zona – M(S)Ri. M(S)Ri zonoje sudaromos sąlygos kaitintis saulėje, sukuriama užuovėja.

8. Vandens ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

8.1. ekosistemas saugantys vandenys – tai talasologinio draustinio Baltijos jūros akvatorija su vertingomis biocenozėmis, retomis augalų ir gyvūnų rūšimis, Europos Bendrijos svarbos rūšimis ir buveinėmis. Joje išskirta išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona – VEk. Jai taikomas išsaugančio ūkininkavimo vandenų ekosistemų apsaugos reglamentas, vykdomos žvejybos Baltijos jūroje reguliavimo ir apsaugos nuo taršos priemonės;

8.2. bendro naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenys – tai ypatingų apsaugos ar naudojimo priemonių nereikalaujanti nacionalinio parko akvatorija. Bendro naudojimo vandenų grupėje išskirtos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

8.2.1. ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona – VAe. Ji apima Kuršių marių akvatorijas ties Grobšto ir Naglių gamtiniais rezervatais. Taikomas ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo reglamentas, vykdomos žvejybos Kuršių mariose reguliavimo ir apsaugos nuo taršos priemonės;

8.2.2. intensyvaus apsauginio ūkininkavimo kraštovaizdžio tvarkymo zona – VAI. Ji apima kitą nacionaliniam parkui priskirtos Kuršių marių akvatorijos dalį. Taikomas intensyvaus apsauginio ūkininkavimo reglamentas, vykdomos žvejybos Kuršių mariose reguliavimo ir apsaugos nuo taršos priemonės;

8.3. rekreaciniai vandenys – tai išimtinai rekreaciniams tikslams naudojamos vandens telkinių dalys. Juose išskirtos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

8.3.1. ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo kraštovaizdžio tvarkymo zona – VRe. Taikomas ekstensyvaus rekreacinio ūkininkavimo reglamentas, vykdomos Baltijos jūros apsaugos nuo taršos ir krantų saugumo užtikrinimo priemonės;

8.3.2. intensyvaus rekreacinio pritaikymo kraštovaizdžio tvarkymo zona – VRi – uostų akvatorijos. Jos pritaikomos ypač intensyviai naudojimui, pakrantėse gali būti sukurta intensyvi rekreacinė infrastruktūra.

9. Kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos ir specialieji šios saugomos teritorijos reikalavimai:

9.1. gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos – tai Kuršių nerijos gyvenviečių užstatytos dalys (senieji žvejų kaimai), kuriose siekiama išsaugoti istoriškai susiformavusio kultūrinio kraštovaizdžio, urbanistinių ir architektūrinių jo elementų vertės požymius, tradicines architektūros formas ir mastelį;

9.2. pagal urbanistinę ir architektūrinę specifiką kultūros paveldo požūrių vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje išskirtos šios gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

9.2.1. kraštovaizdžio išsaugančiojo tvarkymo zona – GEk išskirta urbanistinių draustinių dalyse, tvarkomose pagal paveldosaugos reikalavimus, siekiant išlaikyti autentišką užstatymo struktūrą ir pastatų išvaizdą. Šioje zonoje:

9.2.1.1. saugomas istoriškai susiklostęs gatvių ir takų tinklas, reljefas, urbanistinė struktūra ir užstatymo pobūdis, vertingų statinių architektūrinė išraiška ir kitos kultūros paveldo objektų ir saugomų vietovių vertingosios savybės;

9.2.1.2. siekiant išsaugoti istorinių valdų (posesijų) ribas, leidžiama atkurti buvusius vertingus statinius, draudžiama keisti gatvių tinklą, reljefą, sklypų užstatymo tankį, esamą pastatų aukštį – jeigu paveldosaugos reikalavimai nenustato kitaip, statyti saugomai vietai nebūdingus statinius, keisti erdvinę kompoziciją, panoramas ir siluetus, taip pat siekiama išlaikyti nepakeistą mišku apaugusių kopų foną, išskyrus atvejus, kai pastatų aukštis mažinamas siekiant panaikinti statybomis padarytą žalą kultūriniam kraštovaizdžiui, gamtai ir kultūros paveldui;

9.2.1.3. leidžiama tvarkyti ir tvarkomieji statybos darbai;

9.2.1.4. draudžiama keisti sodybų (pastatų išdėstymo) struktūrą, statyti vietai nebūdingus statinius, įskaitant nebūdingus sodybų ūkio pastatus ir kitus priklausinius, mažinti želdynų (įskaitant darželius ir gėlynus) plotus prie namų. Kiemai neasfaltuojami, kiemų takai ir vietos automobiliams statyti grindžiami neištisine danga (ažūrinėmis trinkelėmis ir kitomis vandeniui pralaidžiomis medžiagomis, vizualiai nedidinančiomis kietų dangų ploto);

9.2.1.5. sklype L. Rėzos g. 26A (Juodkrantė) kuriamas tradicinis žvejo sodybos (sodybinio) užstatymo tipas ir architektūrinė išraiška – gyvenamasis pastatas ir priklausinys (priklausiniai). Priklausinių architektūriniai sprendiniai – turi atitikti Kuršių nerijai būdingą ūkinių pastatų architektūrinę išraišką, tūrius, medžiagas, puošybos elementus. Išardomos jungtys tarp statinių; Įvažiavimas iš Levos kalno gatvės pusės nenumatomas;

9.2.1.6. sklype L. Rėzos g. 1A (Juodkrantė), sukuriama tradicinės (žvejo) sodybos užstatymo tipas ir architektūrinė išraiška: gyvenamasis namas ir jo priklausinys. Pastatų fasadų sprendiniai (nedidinant pastatų esamo aukščio, ilgio ir pločio parametrų) koreguojami taip, kad atitiktų tradicinės (žvejo) sodybos pastatų architektūrinę išraišką. Toliau nuo marių kranto esančio pastato fasadas turi atitikti tradicinės (žvejo) sodybos ūkio pastatų architektūrinę išraišką;

9.2.1.7. sklype Lotmiškio g. 1 (Nida) sukuriama tradicinis žvejo sodybos (sodybinio) užstatymo tipas ir architektūrinė išraiška – pagrindinis pastatas ir priklausinys. Išardomos jungtys tarp statinių ir stiklinis priestatas (veranda);

9.2.1.8. sklype Naglių g. 17 (Nida) rekonstruojant pastatus, jų tūris ir užstatymo tankis mažinamas, neleidžiamos jungtys tarp besiribojančiuose sklypuose esančių pastatų. Galimas tik sunaikinto užstatymo atkūrimas, pagrįstas tyrimų duomenimis, naudojant tradicines fasadų apdailos medžiagas pagal istorinius analogus, būdingą šiai teritorijai architektūrinę išraišką. Formuojami Nidos senajai daliai būdingi sodybos želdiniai;

9.2.2. kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo zona – GEr išskirta bendrąją kraštovaizdžio vertę turinčiose Kuršių nerijos gyvenviečių dalyse, taip pat istorinio ir urbanistinių draustinių dalyse. Šioje zonoje:

9.2.2.1. saugomas istoriškai susiklostęs gatvių ir takų tinklas, urbanistinė struktūra;

9.2.2.2. draudžiama keisti šias kraštovaizdžio vertingąsias savybes: erdvinę kompoziciją, panoramas ir siluetus, siekiant išlaikyti pastatais neužgožtą mišku apaugusių kopų foną;

9.2.2.3. leidžiami tvarkyti ir tvarkomieji statybos darbai. Pastatai, neįrašyti į kultūros vertybių registrą, gali būti remontuojami ir rekonstruojami nepažeidžiant išskirtinės visuotinės Kuršių nerijos vertės ir nustatytų saugomos vietovės vertingųjų savybių, laikantis nacionalinio parko nuostatuose nustatytų etnografinio regiono architektūros ir sodybų planavimo tradicijomis pagrįstų reikalavimų, vadovaujantis bendrojo ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose nustatytais reglamentais;

9.2.2.4. sklypui Pamario g. 28 (Nida) nustatomas kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties gyvenamųjų teritorijų naudojimo būdas. Jame neleidžiama naujų pastatų statyba, nedidinamas esamas užstatymo tankis ir pastato aukštis;

9.2.2.5. sklype Skruzdynės g. 1 (Nida) nustatomas kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties rekreacinių teritorijų naudojimo būdas, pastatams – poilsio paskirtis, nedidinamas esamas užstatymo tankis ir esamas pastatų aukštis;

9.2.2.6. sklype Skruzdynės g. 24 (Nida) nedidinamas esamas užstatymo tankis ir esamas pastato aukštis, siekiant išsaugoti pamario ir marių panoramas;

9.2.2.7. sklypuose Preilos g. 3 ir 3A (Preila) nedidinamas esamas užstatymo tankis ir esamas pastatų aukštis, neleidžiama naujų statinių statyba;

9.2.2.8. sklypuose Pervalkos g. 6, 6A, 6B ir 6C (Pervalka) teritorijos užstatymo tankis ir pastatų aukštis gali būti keičiami tik pagal paveldosaugos reikalavimus;

9.2.2.9. rekonstruojant pastatus esamų ir / ar buvusių poilsio namų teritorijose Pervalkos g. 19 ir 21 (Pervalka), nedidinamas esamas užstatymo tankis ir esamas pastatų aukštis;

9.2.2.10. sklype L. Rėzos g. 31 (Juodkrantė) esamas sandėlio pastatas naudojamas visuomeninei paskirčiai, žvejų poreikiams arba žvejybos ekspozicijai įrengti, maitinimas gali būti papildoma funkcija. Lauko ekspozicija įrengiama neužstatytuose, tinklams džiovinti naudotuose žemės plotuose. Kitų pastatų statyba šiame sklype neleidžiama, nedidinamas esamas užstatymo tankis ir esamas pastato aukštis;

9.2.2.11. sklypuose Pervalkos g. 3 ir 5 (Pervalka), nedidinamas esamas užstatymo tankis;

9.2.2.12. sklypuose Kalno g. 12 ir 12B (Juodkrantė) sovietiniais metais pastatyti statiniai remontuojami ar rekonstruojami, nedidinant esamo užstatymo tankio. Pastatams išlaikomas senosioms viloms būdingas mastelis, proporcijos, aukštis, medžiagos, puošybos elementai. Pastatas statomas buvusios valgyklos vietoje – 2 aukštų su mansarda. Mansarda (pastogės patalpa) – pastogėje įrengtas vienas aukštas / jo dalis, kurio dalis sienų ir lubų yra nuožulnios (toliau – Mansarda). Teritorija tvarkoma, naujų pastatų statyba numatoma, pastatai rekonstruojami pagal paveldosaugos reikalavimus;

9.2.2.13. teritorija tarp Miško ir Kalno gatvių (Juodkrantė) tvarkoma, naujų pastatų statyba numatoma bei esami pastatai remontuojami pagal paveldosaugos reikalavimus. Pastatams taikomas senosioms viloms būdingas mastelis, proporcijos, aukštis, medžiagos, puošybos elementai. Pagal istorinius dokumentus atkuriamą vilą „Lile“;

9.2.3. kraštovaizdžio pertvarkomojo tvarkymo zona – GEP išskirta vertingų planinės struktūros elementų turinčiose, tačiau praradusiose architektūrinę ir urbanistinę vertę Kuršių nerijos urbanistinių draustinių dalyse, tvarkomose transformavimo ir atnaujinimo priemonėmis pagrįstu būdu. Leidžiama formuoti Kuršių nerijai būdingą architektūrą, taikomas pertvarkomojo tvarkymo reglamentas, užtikrinama planinės struktūros, jos elementų apsauga:

9.2.3.1. Nidos centrinė dalis, tvarkoma suteikiant centrui reikšmingumą, atkuriant prarastus funkcinius ir vizualinius ryšius su aplinka, pašalinant Nidos aplinkai nebūdingus architektūros naujadarus, atkuriant istorinei Nidos struktūrai būdingas erdves. Teritorijoje turi vyrauti visuomeninės paskirties žemės naudojimo būdas. Sklype Naglių g. 18 ((Nida) būtina pastatų konversija (pertvarkymas) į būdingos Kuršių nerijai architektūrinės išraiškos pastatus. Sudaromos sąlygos tradicinių amatų populiarinimui, prekybai žuvimi, uosto teritorijoje gali būti įrengta (naudojama) laikina vieta šventiniams renginiams;

9.2.3.2. sklype Naglių g. 20 (Nida) rekonstruojant esamus poilsio namus ar jų vietoje statant naujus, pastatų architektūrinė išraiška keičiama taikant senųjų vilų ar žvejų sodybų pastatams būdingą mastelį, proporcijas, aukštį, medžiagas, puošybos elementus;

9.2.3.3. Juodkrantės centrinėje dalyje, priskirtoje GEP kraštovaizdžio tvarkymo zonai, naujų pastatų statyba numatyta tik mažųjų laivų (jachtų) uoste (nenumatant galimybės juose teikti nakvynės paslaugas) ir pietinėje Juodkrantės dalyje esančio stadiono reikmėms (1 aukšto pagalbinį pastatą, skirtą persirengimo kambariams, dušinėms ir kitoms pagalbinėms patalpoms);

9.2.3.4. Preilos dalyje, priskirtoje GEP kraštovaizdžio tvarkymo zonai, turi būti užtikrinta, kad pėstieji galėtų eiti nuo sankryžos link marių ir prieplaukos, galima esamų poilsio paskirties

pastatų rekonstrukcija: tūrius skaidant ir projektuojant artimus tradicinių žvejo sodybos pastatų tūriams, proporcijoms, naudojant tradicines spalvas ir medžiagas, galimas aukštingumas – 1 aukštas su mansarda, pastatai ne aukštesni kaip 8,5 metro. Šie aukščio apribojimai netaikomi rekonstruojant esamus pastatus pagal iki šio plano patvirtinimo teisės aktų nustatyta tvarka išduotus statybą leidžiančius dokumentus;

9.2.3.5. Gintaro įlankos istorinio draustinio šiaurinėje dalyje prioritetą teikiamas visuomeninės paskirties objektams. Kiti galimi objektai: inžinerinės infrastruktūros (žvejų laivų ir mažųjų laivų uostas su žvejybai ir žuvų apdorojimui reikalingais objektais), atskirieji želdynai (rekreacinės paskirties želdynai, pakrantės želdynų juosta su pėsčiųjų ir dviračių takais), gintaro apdirbimo demonstravimui skirta infrastruktūra/statiniai, žvejų turgus;

9.2.3.6. Gintaro įlankos istorinio draustinio pietinėje dalyje galima visuomeninės paskirties pastatų statyba, skirta nacionalinio parko lankytojų aptarnavimui;

9.3. gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio rekreacinio tvarkymo zonos (rekreacinės gyvenvietės) – tai Kuršių nerijos gyvenviečių dalys, kurių tvarkymo reglamentą lemia prioritetinis rekreacinis interesas, o svarbiausias kraštovaizdžio formavimo uždavinys – užtikrinti rekreacinės aplinkos kokybę. Pagal kraštovaizdžio tvarkymo pobūdį rekreacinių miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje išskirtos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

9.3.1. ekstensyvaus (palaikomojo) tvarkymo kraštovaizdžio tvarkymo zona – GRe apima esamas architektūrinę ir urbanistinę vertę nepasižyminčias arba perspektyvinio užstatymo Nidos, Preilos, Pervalkos ir Juodkrantės rekreacinio prioriteto gyvenamųjų vietovių dalis. Taikomas ekstensyvaus tvarkymo reglamentas, išlaikomas tradicinis Kuršių nerijos urbanistinio kraštovaizdžio pobūdis, žvejų sodyboms arba senosioms viloms būdingos architektūrinės formos. Juodkrantėje, į pietus nuo Gintaro įlankos, numatoma galimybė įrengti Kadetų mokyklą, turinčią reikiamą infrastruktūrą (pagal poreikį gali būti įrengiama praktinė mokymo bazė, laboratorijos, ikiprofesinio rengimo centras, biblioteka-skaitykla, bendrabutis, valgykla, stadionas ir kita viešo naudojimo infrastruktūra). Užstatymas sodybinio tipo (pastatų aukštis – iki 8,5 metro) arba senųjų vilų tipo (pastatų aukštis – iki 10 metrų). Ši nuostata netaikoma esamiems pastatams, taip pat pastatams, kuriems iki šio plano patvirtinimo teisės aktų nustatyta tvarka išduoti statybą leidžiantys dokumentai;

9.3.2. intensyvaus (formuojančiojo) tvarkymo kraštovaizdžio tvarkymo zona – GRi apima esamas architektūrinę ir urbanistinę vertę nepasižyminčias užstatytas Nidos ir Juodkrantės rekreacinio prioriteto gyvenamųjų vietovių dalis su vyraujančiu daugiabučių užstatymu. Taikomas intensyvaus tvarkymo reglamentas, užtikrinamas principinis architektūros tūrio ir formų suderinamumas su Kuršių nerijos rekreacinių gyvenamųjų vietovių erdvine-planine struktūra ir architektūra, nepažeidžiant raiškių panoramų ir siluetų nuo Kuršių marių pusės:

9.3.2.1. Taikos g. 4A ir 4C (Nida) suformuotuose sklypuose nedidindamas esamas užstatymo tankis ir esamas pastatų aukštis. Plokščiastogius garažus tikslinga rekonstruoti pagal bendrą projektą, nedidinant esamo tūrio;

9.3.2.2. žemės sklypams G. D. Kuverto g. 7 (Nida) pagal esamą poilsio pastatų paskirtį nustatomas kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties rekreacinių teritorijų naudojimo būdas, paliekamas esamas užstatymo tankis ir esamas pastatų aukštis;

9.3.2.3. sklypuose Ievos Kalno g. 8, 10 ir 12 (Juodkrantė) nedidinti užstatymo tankio ir esamo pastatų aukščio, neplėsti užstatymo į šlaitus. Šlaituose negalima įrengti terasų, pavėsinių, papildomų laiptinių, tverti šlaitų tvoromis ar kitaip mechanškai paveikti greta esančių išraiškingos kopos šlaitų. Sutvarkomi ir renatūralizuojami neteisėtos žmogaus veiklos pažeisti kopų šlaitai: teisės aktų nustatyta tvarka likviduojamos terasos, pavėsinės, papildomos laiptinės, tvoros, kiti statiniai, įrenginiai. Buvusią skysto kuro katilinę galima rekonstruoti, nedidinant užstatymo tankio, tūrio, nekasant šlaitų, neleidžiama jos pritaikyti gyvenamajai paskirčiai;

9.3.2.4. teritorijoje, apimančioje poilsio namus „Undinė“, miesto viešąjį tualetą, Juodkrantės kultūros centrą ir teritoriją, kuri ribojasi su L. Rėzos gatvės vakarine dalimi, vykdant statybos darbus esamų ir / ar buvusių „Ažuolyno“ poilsio namų teritorijoje, nedidindamas esamas užstatymo



tankis ir esamas pastatų aukštis. Vykdamas statybos darbus, pastatų išorės formos ir elementai keičiami tradiciniais, būdingais Juodkrantės senosioms viloms;

9.4. rekreacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos – tai rekreacijai intensyviai plėtoti skirtos teritorijos (žemės sklypai), kuriose darbai vykdomi pagal specialiuosius ir / ar detaliuosius planus, užtikrinant šiose teritorijose reikiamos kokybės rekreacinę aplinką, poilsiautojų saugumą, tinkamą numatytos veiklos įgyvendinimą. Išskirtos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

9.4.1. subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo zona – NRn išskirta esamuose ir numatytuose pajūrio bei pamario pliažuose arba jų aplinkoje. Taikomas subnatūralios rekreacinės aplinkos formavimo reglamentas, galima tik nesudėtingų mažųjų kraštovaizdžio architektūros statinių statyba, užtikrinant jų dermę su Kuršių nerijos kraštovaizdžiu, taikant būdingus žvejų sodybų ar senųjų vilų dekoratyvius elementus:

9.4.1.1. NRn<sup>1</sup> – rekreacinė teritorija pamaryje pietinėje Nidos dalyje. Joje gali būti esama mažojo golfo infrastruktūra, o prie marių – infrastruktūra buriuotojams, išsaugoma gamtinė aplinka, kraštovaizdis. Šioje teritorijoje, esančioje vizualinėje vertingiausios urbanistinio draustinio dalies ir Didžiojo kopagūbrio aplinkoje, naujų pastatų statyba negalima;

9.4.1.2. NRn<sup>2</sup> ir NRn<sup>4</sup> – teritorijos, skirtos sporto ir žaidimų aikštelėms su minimalia infrastruktūra (įskaitant persirengimo patalpas);

9.4.1.3. NRn<sup>3</sup> – Nidos paplūdimio teritorija, NRn<sup>5</sup> – Preilos paplūdimio teritorija, NRn<sup>6</sup> – Pervalkos paplūdimio teritorija, NRn<sup>7</sup> – Juodkrantės paplūdimio teritorija, NRn<sup>8</sup> – Alksnynės paplūdimio teritorija, NRn<sup>9</sup> – Smiltynės paplūdimio teritorija. Galima statyti tik paplūdimio įrangą, kuri turi būti savita, atitinkanti Kuršių nerijos architektūros bruožus ir formas, dekoratyvi, naudojamos natūralios medžiagos. Šiose teritorijose vykdoma laikina (sezoninė) prekyba, teikiamos kitos paslaugos netrikdant poilsiautojų ramybės;

9.4.1.4. NRn<sup>10</sup> – teritorija Smiltynėje į pietus nuo naujosios (antrosios) perkėlos. Galima kurti rekreacinę infrastruktūrą: įrengti atokvėpio vietas, poilsia vietas, sporto ir žaidimų aikšteles;

9.4.2. urbanizuotos rekreacinės aplinkos kraštovaizdžio tvarkymo zona – NRu išskirta esamose ir siūlomose stacionarių rekreacinių statinių kompleksų teritorijose. Taikomas urbanizuotos rekreacinės aplinkos formavimo reglamentas, užtikrinamas principinis pastatų tūrio ir formų suderinamumas su Kuršių nerijos rekreacinių gyvenviečių erdvine-planine struktūra ir architektūra:

9.4.2.1. NRu<sup>1</sup> – Nidoje pajūrio užkopėje prie centrinio tako numatyta teritorija, kurioje numatomas statyti savitas jūros terapijos centras, neteikiantis apgyvendinimo ir nakvynės paslaugų. Jis skirtas specialioms gydymo ir profilaktikos reikmėms, sveikatinimo procedūroms, naudojant unikalios vietos gamtos išteklius: savitas pajūrio oro sąlygas (jūrinį klimatą, brandžių pušynų, kadagynų mikroklimatą), iškastinį vietinį sapropelį, geoterminius sūrymus ir kitus vietos gamtos išteklius. Jūros terapijos centro sprendiniai turi būti išsamiai išnagrinėti, apsvaistyti, viešai aptarti. Siekiant erdvinio estetinio vientisumo, būtina parengti šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos detalų planą. Pastatai turi atitikti senųjų vilų užstatymo pobūdį, baseinai gali būti įrengiami specialioms gydymo, profilaktikos ir sveikatinimo procedūroms, atliekamoms su jūros vandeniu, sūrymais. Pastatai gali būti skirtingo aukštingumo, didžiausias jų aukštis – iki 9 metrų (jūros terapijos centrui būtini technologiniai ar estetiniai akcentai gali būti ne aukštesni kaip 11 metrų). Ši teritorija susideda iš 2 reglamentinių zonų: A – jūros terapijos centras ir B – sporto aikštynas. A teritorijoje galimas užstatymo tankis iki 20 procentų, B teritorijoje – iki 1 procento teritorijos ploto statiniams, tiesiogiai susijusiems su sporto aikštyno veikla;

9.4.2.2. NRu<sup>2</sup> – Nidos pajūrio užkopėje prie centrinio priėjimo esanti teritorija, skirta pliažo aptarnavimo centrui. Sklype Nidos–Smiltynės pl. 7 pastatai 1 aukšto su mansarda, jų architektūrai naudojamos Kuršių nerijai būdingos pastatų architektūros formos ir elementai. Paliekama vyraujanti maitinimo funkcija;

9.4.2.3. NRu<sup>3</sup> – „Litorinos“ poilsio namų ir gretima teritorija Nidos pajūryje. Neleidžiama didinti pastatų aukščio, užstatymo tankio ir intensyvumo;

9.4.2.4. NRu<sup>4</sup> – rezervinė teritorija valstybės reprezentacijos reikmėms. Parengiamas teritorijos detalusis planas;

9.4.2.5. NRu<sup>5</sup> – plokščiastogiai pastatai uždengiami raudonų čerpių šlaitiniais stogais, suteikiant pastatams senųjų vilų architektūrinę išraišką arba jų elementus. Rekonstruojamų garažų aukštis – iki 7,5 metro. Ant Urbo kalno nedidindamas užstatymo tankis. Teritorijoje turi vyrauti su poilsiu susijusi pastatų paskirtis, po gyvenamosios paskirties pastatais (esamais ir numatytais galiojančiuose detaliuosiuose planuose) esantiems žemės sklypams gali būti nustatytas kitos pagrindinės žemės naudojimo paskirties gyvenamųjų teritorijų naudojimo būdas. Automobilių stovėjimo aikštelės sklype G. D. Kuverto g. 13, jo žemutinėje dalyje, vietoj žemės sklype esančių pastatų galima statyti naują poilsio paskirties pastatą (pastatus), užstatant ne daugiau kaip 10 procentų sklypo ploto, pastato (pastatų) aukštis – iki 8 metrų. Į želdynus pertvarkoma pusė šiame sklype esančios automobilių stovėjimo aikštelės ploto;

9.4.2.6. NRu<sup>6</sup> – poilsio namai „Medikas“. Neleidžiama didinti pastatų aukščio. Galimas statinių remontas ir rekonstrukcija, nedidinant statinių tūrio daugiau kaip 10 procentų;

9.4.2.7. NRu<sup>7</sup> – Nidos pamaryje esantis Neringos sporto mokyklos ir gelbėjimo stoties sklypas. Galimi pastato remonto, rekonstrukcijos darbai, nedidinant esamo užstatyto ploto daugiau kaip 10 procentų;

9.4.2.8. NRu<sup>8</sup> ir NRu<sup>9</sup> – urbanizuotos aplinkos rekreacinės zonos su esamomis kavinėmis. Rekonstruojant esamus kavinių pastatus, galima įrengti šlaitinius raudonų čerpių stogus. Jų aukštingumas – 1 aukštas su mansarda<sup>2</sup>;

9.4.2.9. NRu<sup>10</sup> – dalis esamos pietinės komunalinės zonos transformuojama į rekreacinę urbanizuojamą teritoriją. Negalima didinti esamo teritorijos užstatymo tankio ir pastatų aukščio. Ši teritorija susideda iš 2 reglamentinių zonų: A – esamo kempingo zona, B – zona, apimanti esamą sodybą ir kūrybines dirbtuves (menininkų koloniją). Rekonstruojant ūkinės paskirties pastatą B zonoje, būtina mažinti jo tūrį;

9.4.2.10. NRu<sup>11</sup> – urbanizuojama zona, apimanti esamus poilsio paskirties pastatus. Vykdamas pastatų rekonstrukciją, nedidindamas esamas užstatymo tankis ir esamas pastatų aukštis. Rekonstruojant pastatus sklypuose Purvynės g. 15, 15A, 15B ir 15C (Nida), poilsio namų tūris architektūriniu sprendimu skaidomas į smulkesnes dalis, mažinamas pastatų tūris, užstatymo tankis ir intensyvumas. Neleidžiama tverti tvorų šlaituose ar kitaip mechanškai paveikti kopų. Sutvarkomi ir renatūralizuojami neteisėtos žmogaus veiklos pažeisti kopų šlaitai: teisės aktų nustatyta tvarka likviduojamos terasos, pavėsinės, papildomos laiptinės, tvoros, kiti statiniai ir įrenginiai. Pastatus tikslinga naudoti poilsiui, žemės sklypams nustatyti atitinkamą žemės naudojimo būdą;

9.4.2.11. NRu<sup>12</sup> – šiaurinė buvusi komunalinė teritorija. Šią zoną numatoma transformuoti į urbanizuojamą rekreacinę zoną. Atsižvelgiant į esamą pastatų naudojimą ir savivaldybei priklausančio būsto statybos poreikį, joje gali būti nustatytas gyvenamųjų teritorijų, taip pat komercinės paskirties objektų teritorijų žemės naudojimo būdas. Vykdamas statybos darbus, įrengiami šlaitiniai čerpių stogai, esamas tūris skaidomas išlaikant Kuršių nerijai būdingas pastatų proporcijas, dydžius ir medžiagiškumą, nedidinant užstatymo tankio daugiau nei 5 procentais ir neviršijant didžiausio pastatų aukščio – 10 metrų, nedidinant pastatų tūrio prie šlaitų. Šioje zonoje galima dengtų teniso kortų statyba. Parengiamas visos zonos detalusis planas, atitinkamai į jį įtraukiant galiojančių detaliųjų planų sprendinius. Šiame plane numatomos statinių, aikštelių, privažiavimo vietos, inžinerinė infrastruktūra. Negalima projektuoti, statyti statinių už šioje zonoje iki 1994 metų susiformavusios išorinės užstatymo linijos. Purvynės g. 59C neleidžiama didinti iki 2000 m. liepos 13 d. buvusio pastato (esamos rūkyklos) tūrio prie šlaito, statyti naujų pastatų kopų šlaituose ar prie jų. Sklype Purvynės g. 69 nedidinti iki 2002 m. liepos 19 d. buvusio sklypo užstatymo tankio ir pastato aukščio, ūkinį pastatą griauti teisės aktų nustatyta tvarka;

9.4.2.12. NRu<sup>13</sup> – urbanizuotos aplinkos teritorija su esama kavine Preiloje. Galima pastato rekonstrukcija;

9.4.2.13. NRu<sup>14</sup> – urbanizuotos aplinkos teritorija, skirta pagrindiniam plažo aptarnavimo centrui Preiloje. Galimos šio centro funkcijos – viešasis maitinimas, sveikatingumo, smulkios prekybos, inventoriaus ir dviračių nuomos paslaugos;

9.4.2.14. NRu<sup>15</sup> – urbanizuojama rekreacinė teritorija pamaryje Preilos pietinėje dalyje, tiesiogiai susijusi su planuojamu žvejų ir mažųjų laivų uostu. Ji skirta į uostą atplaukiančių laivais

žmonių trumpalaikiam apgyvendinimui. Žvejų ir mažųjų laivų uostas ir nakvynei skirti pastatai, tarnaujantys atplaukiančiųjų laivais poreikiams, patenkantys į NFu ir NRu kraštovaizdžio tvarkymo zonas, sudaro vientisą kompleksą. Jam formuojamas vienas žemės sklypas. Siekiant užtikrinti vientiso komplekso funkcionavimą ir naudojimą visuomenės poreikiams, atplaukiantiesiems vandeniui aptarnauti, jis gali būti perleidžiamas tik kaip vientisas objektas – draudžiama keisti jo paskirtį. Pagal specialią vystymo programą parengiamas šio komplekso ir jo aplinkos Preilos įlankos pietinėje dalyje detalusis planas. Pastatais užstatytas plotas NRu<sup>15</sup> nedidindamas. Architektūriniam sprendimui keliami reikalavimai: laivais atplaukusių lankytojų trumpalaikiam apgyvendinimui statomi 1 aukšto pastatai, ne aukštesni nei 8,5 metro, savo architektūrine išraiška, medžiagomis ir spalvomis artimi tradiciniams žvejų namams. Nuo marių pusės jie turi būti pridengti želdiniais;

9.4.2.15. NRu<sup>16</sup> – teritorija Pervalkoje, skirta ekokempingui ir vaikų stovyklai. Ekokempingas skirtas dviračiais, vandens transportu ir pėsčiomis atvykstantiems, o ne keliaujantiems kemperiais ir automobiliais turistams. Leidžiama statyti tik nesudėtingus ekokempingo ir vaikų stovyklos statinius, kurių aukštis – iki 6 metrų. Užstatymo tankis, intensyvumas ir kiti reglamentai statiniams nustatomi šios zonos detaliuoju planu. Jeigu pastatų naudoti nustatytai funkcijai ateityje neberekėtų, jie turėtų būti nugriauti, negali būti sudarytos sąlygos juos paversti gyvenamaisiais namais. Teritorija nuo kelio turi būti atskirta želdiniais;

9.4.2.16. NRu<sup>17</sup> – užstatyta pajūrio zona Juodkrantėje. Šioje zonoje galima pastatų funkcija – poilsio, gydymo paslaugų teikimas. Pastatų aukštis – ne daugiau kaip 9 metrai;

9.4.2.17. NRu<sup>18</sup> – rezervinė teritorija Juodkrantėje. Ši teritorija skirta galimiems praradimams kompensuoti Plane numatytų pašalinti aplinkosaugos požįūriu ne vietoje pastatytų pastatų teisėtiems savininkams, užtikrinant visuomenės interesą ir sudarant teritorines prielaidas sutvarkyti pažeistas vietas;

9.4.2.18. NRu<sup>19</sup> – urbanizuotos aplinkos teritorija, skirta pagrindiniam plažo aptarnavimo centrui Juodkrantėje. Statiniai turi būti 1 aukšto su mansarda, ne aukštesni kaip 7,5 metro, užstatymo tankis, intensyvumas ir kiti reglamentai nustatomi detaliuoju planu;

9.4.2.19. NRu<sup>20</sup> – urbanizuotos aplinkos teritorija Juodkrantėje. Projektuojant pastatus, kuriama šioje vietoje buvusios pašto stoties architektūrinė išraiška, galimos maitinimo ir apgyvendinimo paslaugos, statiniai turi būti ne didesni kaip 1 aukšto su mansarda<sup>2</sup>, užstatymo tankis, intensyvumas ir kiti reglamentai nustatomi detaliuoju planu;

9.4.2.20. NRu<sup>21</sup> – numatomas Smiltynės plažo aptarnavimo centras ir ekokempingas. Plažo aptarnavimo centro pastatas statomas sovietiniais metais statyto pastato vietoje, fiziškai ar vizualiai skaidant stambų pastato tūrį, pastatas ne aukštesnis kaip 9 metrų, užstatymo tankis, intensyvumas ir kiti reglamentai nustatomi detaliuoju planu. Atsižvelgiant į tai, kad Smiltynės teritorija skirta intensyviai rekreaciniam naudojimui ir lankymui, šiame aptarnavimo centre galimos ir nakvynės paslaugos, tačiau turi vyrauti su plažo lankytojų aptarnavimu susijusios paslaugos (komercinės, nuomos, maitinimo, rekreacinės, gydymo), tai yra negalima statyti pastato (viešbučio), kuris būtų skirtas tik žmonėms apgyvendinti. Ekokempinge gali būti įrengta tik minimali jam aptarnauti skirta infrastruktūra, leidžiama statyti ne aukštesnius kaip 6 metrų nesudėtingus pastatus. Užstatymo tankis, intensyvumas ir kiti reglamentai nustatomi detaliuoju planu. Šis objektas skirtas dviračiais, vandens transportu ir pėsčiomis atvykstantiems, o ne keliaujantiems kemperiais ir automobiliais turistams. Ši kempingo vieta yra „EuroVelo 10“ trasos atkarpos Nida–Klaipėda pabaigoje;

9.4.2.21. NRu<sup>22</sup> – pagrindinis Smiltynės plažo aptarnavimo be nakvynės centras, kuriame turi būti visos jo lankytojams būtinos paslaugos. Pastatai 1 aukšto su mansarda<sup>2</sup>;

9.4.2.22. NRu<sup>23</sup> – urbanizuotos aplinkos rekreacinė teritorija – esamas mažųjų laivų (jachtų) uostas;

9.4.2.23. NRu<sup>24</sup> – urbanizuotos aplinkos rekreacinė teritorija šalia delfinariumo, veikianti vizualinės kultūros paveldo objekto (Kopgalio forto) įtakos;

9.4.2.24. NRu<sup>25</sup> – urbanizuotos aplinkos rekreacinė teritorija Preiloje. Sklypuose Preilos g. 4, 4B, 4C ir 4D rekonstruojant esamus pastatus, negali būti nustatomas gyvenamųjų teritorijų naudojimo būdas, didindamas užstatymo tankis. Esami garažai (4B, 4C, 4D) pagal bendrą

rekonstrukcijos projektą uždengiami šlaitiniais raudonų čerpių stogais, kurių nuolydis turėtų būti 30–40 laipsnių, pastatų aukštis – ne daugiau kaip 7,5 metro. Rekonstruojant garažą Preilos g. 4, nedidindamas esamas užstatymo tankis, pastato tūris skaidomas į mažesnes dalis, jos uždengiamos dvišlaičiais stogais, pastatų aukštis – ne daugiau kaip 7,5 metro. Rekonstruojant garažus, tūriniai stoglangiai negali užimti daugiau kaip 20 procentų stogo ploto. Rekonstruojant pirtį Preilos g. 6, užstatymo tankis nedidindamas daugiau kaip 10 procentų;

9.4.2.25. NRu<sup>26</sup> – urbanizuotos aplinkos rekreacinė teritorija prie Jono kalno. Negalimas gyvenamųjų teritorijų naudojimo būdas. Esami garažai pagal bendrą rekonstrukcijos projektą uždengiami šlaitiniais stogais. Šlaituose negalima įrengti terasų, pavėsinių, papildomų laiptinių, tverti šlaitų tvoromis ar kitaip mechaniškai paveikti greta esančių išraiškingų kopų šlaitų. Sutvarkomi ir renatūralizuojami neteisėtos žmogaus veiklos pažeisti kopų šlaitai: teisės aktų nustatyta tvarka likviduojamos terasos, pavėsinės, papildomos laiptinės, tvoros, kiti statiniai ir įrenginiai;

9.4.2.26. NRu<sup>27</sup> – urbanizuotos aplinkos rekreacinėje teritorijoje, sklype Preilos g. 8B, esančių trijų pastatų architektūrinė išraiška keičiama į būdingą Kuršių nerijos pastatams – tradicinės žvejo sodybos ar vilų.

9.5. eksploatacinės (gavybinės) paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos – tai svarbiausių Kuršių nerijos vandenviečių teritorijos. Išskirta subnatūralios (neurbanizuojamos) aplinkos gavybinių sklypų (vandenviečių) kraštovaizdžio tvarkymo zona – NLn tvarkoma pagal požeminio vandens gavybos technologijos ir vandenviečių apsaugos reikalavimus;

9.6. komunalinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos – tai Kuršių nerijoje esančių komunalinio ūkio infrastruktūros objektų teritorijos. Išskirtos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

9.6.1. ekstensyviai technogenizuotos aplinkos komunalinių sklypų kraštovaizdžio tvarkymo zona – NFn. Tvarkoma pagal atliekamų funkcijų technologijų ir reikiamos infrastruktūros kūrimo reikalavimus, kiek įmanoma maksimaliai mažinant technogenizaciją, neigiamą įrenginių vizualinį poveikį Kuršių nerijos kraštovaizdžiui. Užtikrinama gera aplinkos ekologinė būklė;

9.6.2. intensyviai technogenizuotos aplinkos komunalinių sklypų kraštovaizdžio tvarkymo zona – NFu. Tai mažųjų laivų uostų, komunaliniais, ūkiniais ir kelių aptarnavimo infrastruktūros objektais užstatytos arba jiems skirtos teritorijos, kuriose numatyta tokia funkcija. Tvarkoma pagal atliekamų funkcijų technologijų ir reikiamos infrastruktūros kūrimo reikalavimus, tiesioginė funkcinė paskirtis architektūriniame sprendime maksimaliai derinama prie Kuršių nerijos kraštovaizdžio. Užtikrinama gera aplinkos ekologinė būklė. Specialios nuostatos:

9.6.2.1. šiai zonai priskirta dalis Nidos esamos pietinės komunalinės ir ūkinės teritorijos, užstatytos įvairiais komunaliniais, pramonės ir sandėliavimo objektais. Teritorijoje negalima didinti esamo užstatymo tankio, esamų pastatų aukščio iki esamų pastatų didžiausio aukščio ir didžiausio pastatų aukščio. Rekonstruojant pastatus ar jų vietoje statant naujus, didelius sandėliavimo ir kitos ūkinės paskirties esamų pastatų tūrius būtina mažinti, skaidyti dalimis, tai yra vietoj jų turi atsirasti mažesnio tūrio pastatai;

9.6.2.2. Preilos žvejų ir mažųjų laivų uosto teritorija tvarkoma pagal prieplaukų ir mažųjų laivų uosto kūrimo reikalavimus. Gali būti statomas uosto aptarnavimo pastatas žvejų reikmėms, taip pat atplaukiantiesiems vandens transporto priemonėms aptarnauti, įrengiami žvejų reikmėms naudojami statiniai ir įranga;

9.6.2.3. Smiltynės mažųjų laivų uosto teritorija tvarkoma pagal prieplaukų ir mažųjų laivų uosto kūrimo reikalavimus. Mažųjų laivų uostui reikalinga minimali infrastruktūra, pastatai ir statiniai numatomi rengiant detalų planą. Gali būti statomas uosto aptarnavimo pastatas atplaukiantiems lankytojams ir jūrinio paveldo parko reikmėms;

9.7. komunikacinės ir inžinerinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos – tai Kuršių nerijoje esančių stambesnių transporto infrastruktūros objektų teritorijos. Išskirtos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

9.7.1. ekstensyviai technogenizuotos aplinkos komunikacinių-inžinerinių sklypų kraštovaizdžio tvarkymo zona – NTn. Tvarkoma pagal atliekamų funkcijų technologijų ir reikiamos

infrastruktūros kūrimo reikalavimus, maksimaliai sumažinant technogenizaciją. Šiai zonai priskirta krašto kelio Smiltynė–Nida juosta ir automobilių stovėjimo aikštelės, taip pat aviacinė lauko aikštelė. Miškai, patenkantys į kelio juostą, tvarkomi pagal Lietuvos Respublikos miškų įstatymą. Saugiam eismui pavojų keliantys medžiai ir krūmai genimi ir kertami suderinus su Kuršių nerijos nacionalinio parko direkcija. Kelio juostoje draudžiami plynieji kirtimai. Specialios nuostatos:

9.7.1.1. esama automobilių stovėjimo aikštelė Kuršių g. 2 (Nida) naudojama automobiliams laikyti arba išardoma, teritorija rekultivuojama;

9.7.1.2. esama automobilių stovėjimo aikštelė prie pietinio įvažiavimo į Nidą nuo Taikos g. atskiriama želdinių juosta;

9.7.1.3. automobilių stovėjimo aikštelėje Preilos g. 8B neužstatytoje žemės sklypo dalyje įrengiama automobilių stovėjimo aikštelė be pastatų (naudojama pagal paskirtį);

9.7.2. intensyviai technogenizuotos aplinkos komunikacinių-inžinerinių sklypų kraštovaizdžio tvarkymo zona – NTu. Tvarkoma pagal atliekamų funkcijų technologijų ir reikiamos infrastruktūros kūrimo reikalavimus, objektai maksimaliai derinami prie Kuršių nerijos kraštovaizdžio. Ši zona išskirta Smiltynės perkėlos prieplaukos teritorijai ir turistinių autobusų stovėjimo aikštei pietinėje Nidos dalyje su lankytojams aptarnauti skirtais komercinės paskirties pastatais;

9.8. edukacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos – tai Kuršių nerijoje esamų ar numatomų muziejinių ekspozicijų ir edukacijai skirtos teritorijos. Išskirtos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

9.8.1. subnatūralios (neurbanizuotos) aplinkos edukacinė kraštovaizdžio tvarkymo zona – NDn nustatyta Kopgalio jūrų muziejaus laivų ekspozicijos teritorijai. Tvarkoma pagal mokslo ir švietimo plėtojimo reikalavimus, užtikrinant edukacinio naudojimo sąlygas;

9.8.2. urbanizuotos aplinkos edukacinė kraštovaizdžio tvarkymo zona – NDU nustatyta šioms teritorijoms: Smiltynėje buvusio Kopgalio kaimo teritorijai, planuojamai kuršių buities ekspozicijai (muziejui) po atviru dangumi pietinėje Pervalkos dalyje, Karinių oro pajėgų bazės teritorijai (Žaliasis kelias 1). Pervalkoje siūloma sukurti kuršių kaimelį, būdingą XX a. viduriui, eksponuoti būdingą pastatų išdėstymą, sklypų sutvarkymą, įrangą, tinklų džiovinimo būdus, prieplauką su senaisiais laivais ir taip toliau. Ji tvarkoma pagal mokslo ir švietimo plėtojimo reikalavimus, užtikrinant pažintinio lankymo galimybes;

9.9. gynybinės (karinės) paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos – tai Kuršių nerijoje esančios krašto ir sienos apsaugos infrastruktūros objektų teritorijos. Išskirta urbanizuotos aplinkos gynybinė (karinė) kraštovaizdžio tvarkymo zona – NHu. Tvarkoma pagal numatytų funkcijų technologijų ir reikiamos infrastruktūros kūrimo reikalavimus.

### **III SKYRIUS**

#### **GAMTOS APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS**

10. Pagrindinės nacionalinio parko gamtos apsaugos kryptis lemia šios svarbiausios nuostatos:

10.1. išsaugoti vertingus gamtinius kompleksus ir objektus;

10.2. išlaikyti gamtinės ekosistemos stabilumą;

10.3. atkurti pažeistus ar pakeistus gamtinio kraštovaizdžio kompleksus ir objektus.

11. Siekiant išsaugoti vertingus gamtinius kompleksus ir objektus:

11.1. siūloma suteikti gamtos paminklų statusą:

11.1.1. geomorfologinio gamtos paminklo – Giedružės kopai, Parnidžio kopai ir Avinkalnio ragui; hidrografinio gamtos paminklo – Ožkų rago ežerėliui;

11.1.2. botaninio gamtos paminklo – buveinėms Eglių slėnyje, Dainininkų slėnyje ir Griekynės raguose;

11.2. gamtos paveldo objektų ir paminklų apsaugai sustiprinti rekomenduojama taikyti mechanines priemones – tverti medinėmis ar vielinėmis konstrukcijomis, nemenkinančiomis estetinio vaizdo. Šios priemonės būtinos Parnidžio kopoje, siekiant užtverti pagrindines prieigas

prie galimo nusileidimo vietų, atitverti patekimą į Grobšto gamtinį rezervatą nuo Parnidžio kopos ir reguliuoti lankytojų srautą Naglių gamtiniame rezervate;

11.3. nestatyti naujų pastatų ant Didžiojo kopagūbrio;

11.4. ant apsauginio pajūrio kopagūbrio galima statyti tik gelbėjimo stotis.

12. Išlaikomas nacionalinio parko gamtinės ekosistemos stabilumas:

12.1. nacionalinis parkas yra Lietuvos gamtinio karkaso dalis – svarbi sudėtinė didžiosios tarptautinės svarbos Baltijos pajūrio geoekologinės takoskyros dalis. Svarbiausios dalys – Baltijos jūros akvatorija ir nacionalinio parko sausumos dalyje esantys gamtiniai rezervatai, kraštovaizdžio ir geomorfologiniai draustiniai. Nacionalinio parko gamtiniam karkasui stiprinti numatoma:

12.1.1. intensyvinti ekosistemų apsaugos funkcijas miškuose – didinti jų biologinę įvairovę, formuoti daugiau mišrių medynų;

12.1.2. stabdyti nacionalinio parko gamtinių teritorijų užstatymą, nenumatyti planavimo dokumentuose, neprojektuoti ir nestatyti gamtos požiūriu vertingose teritorijose gyvenamųjų, rekreacinių, komunalinių, ūkinių ir kitokių statinių;

12.1.3. projektuojant ir statant naujus pastatus greta Didžiojo kopagūbrio, išlaikyti minimalų 50 metrų atstumą nuo jo šlaito apatinės briaunos;

12.2. aplinkos kokybei palaikyti ir gerinti siūloma:

12.2.1. išlaikyti akvatorijų higienos kokybę;

12.2.2. plėtoti atliekų surinkimo ir išvežimo iš nacionalinio parko infrastruktūrą (tai numatoma bendrųjų planų sprendiniais);

12.2.3. vykdyti aplinkos kokybės monitoringą;

12.3. veikla draustiniuose planuojama, atsižvelgiant į gamtos išsaugojimo prioritetą, pagal nacionalinio parko kraštovaizdžio tvarkymo zonavimą;

12.4. neleidžiama naftos, dujų ir kitų naudingųjų iškasenų paieška ir telkinių eksploatavimas tiek nacionalinio parko sausumoje, tiek jo akvatorijose. Neleidžiama eksploatuoti naudingųjų iškasenų, išskyrus reglamentuotą gintaro, požeminių vandenų, geoterminio sūrymo ir iškastinio sapropelio gavybą. Jų gavybos vietos parenkamos ne rezervatuose ir draustiniuose, atlikus visas reikiamas poveikio aplinkai vertinimo procedūras.

13. Rekomenduojama vykdyti šiuos nacionalinio parko būdingo gamtinio kraštovaizdžio atkūrimo darbus:

13.1. atkurti pamario palvės pievų ir medžių grupių gamtinį kompleksą Karvaičių kraštovaizdžio draustinio Bulvikio, Didžiojo Preilos, Pervalkos ir Birštvyno raguose;

13.2. renatūralizuoti kupstynės ir rumbių kraštovaizdį ruožuose palei Giedružės, Vecekrugo, Preilos, Karvaičių ir Skirpsto kopas Karvaičių kraštovaizdžio draustinyje ir Naglių ir Grobšto gamtinių rezervatų reguliuojamos apsaugos zonose;

13.3. palaikyti smėlio kopų kraštovaizdį Naglių ir Grobšto gamtinių rezervatų reguliuojamos apsaugos zonose – neleisti joms užželti krūmais ir medžiais;

13.4. kraštovaizdžio formavimo kirtimais Naglių gamtiniame rezervate atverti apžvalgos „langus“ į Pilkąsias kopas.

#### IV SKYRIUS

#### KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

14. Smiltynė, Juodkrantė, Pervalka, Nida, Preila – nekilnojamosios kultūros vertybės, pripažintos valstybės saugomomis viešajam pažinimui ir naudojimui. Šių kultūros paveldo vietovių ribos registruotos Kultūros vertybių registre, o Kuršių nerijos nacionalinio parko ir jo zonų ribų planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Seimo 2010 m. gruodžio 22 d. nutarimu Nr. XI-1248 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko ir jo zonų ribų plano patvirtinimo“, nustatytų Gintaro įlankos istorinio draustinio ir Nidos, Juodkrantės, Preilos, Pervalkos bei Smiltynės urbanistinių draustinių ribos registruotos Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastre.

15. Kuršių nerijos įtraukimo į UNESCO Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo sąrašą nominacijos dokumentuose nurodyti šie pagrindiniai kultūros paveldo elementai:

15.1. vietovės (žvejų gyvenvietės), kuriose gamtos ir žmogaus veikla pasižymi ypač didele universalia verte etnokultūriniu, istoriniu ir estetiniu požiūriais;

15.2. paminklai: architektūros darbai, unikalaus dydžio apsauginės struktūros, kurios pasižymi išsiskiriančia verte istoriniu, meniniu ir estetiniu požiūriais;

15.3. archeologinės vietovės, pirmiausia po smėliu palaidoti kaimai ir kita.

16. Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir tarptautinių kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių dokumentų nuostatas pagrindinės nacionalinio parko kultūros paveldo objektų apsaugos kryptys yra šios: apskaita, skelbimas saugomu, saugojimas (tvarkyba ir naudojimas), pažinimas, sklaida, atgaivinimas:

16.1. apskaita – naujų objektų išaiškinimas, inventorizavimas ir įtraukimas į Kultūros vertybių registrą. Tikslas – ne tik įtraukti į apskaitą statinius, įvykių vietas, kapines ir kitokius objektus, bet ir nustatyti senąsias užpustytas ar sunykusias gyvenvietes. Priemonė tikslui pasiekti – specialieji tyrimai, iš kurių svarbiausi – archeologijos. Siūloma ištirti ir, nustačius vertingąsias savybes, įrašyti į Kultūros vertybių registrą šiuos objektus:

16.1.1. Karvaičių kalną;

16.1.2. Naujųjų Naglių kaimo vietą;

16.1.3. Senųjų Naglių kaimo vietą;

16.1.4. senąsias kapines (į pietvakarius nuo Nidos);

16.1.5. senųjų kapinių vietą (į pietus nuo Naujųjų Naglių kaimo vietos);

16.1.6. Jono kalną;

16.1.7. Nuodėmių kalną ir Griekų daubą;

16.1.8. Karvaičių kaimo senąsias vietas;

16.2. skelbimas saugomu. Be valstybės saugomų objektų sąrašo, galėtų atsirasti savivaldybės saugomų objektų sąrašai. Priemonė tikslui pasiekti – paskelbti saugomais svarbius kultūros paveldo objektus, ypač daug dėmesio skiriant istorinių šio krašto „antspaudų“ išsaugojimui;

16.3. saugojimas (tvarkyba ir naudojimas). Siekiama išsaugoti autentišką kultūros vertybės išraišką, medžiagą ir kitas vertingąsias savybes. Priemonė tikslui pasiekti – reglamentuoti tvarkymą ir naudojimą. Kultūros paveldas nacionaliniame parke pagal savo sandarą ir reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį yra nevienalytis. Pavienių ir kompleksinių paveldo objektų saugojimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas. Tokių objektų tvarkyba vykdoma pagal konkrečiam objektui nustatytus paveldosaugos reikalavimus, įvertinus jų vertingąsias savybes, įrašytas apskaitos dokumentuose, ir saugomo objekto apsaugos tikslus;

16.4. pažinimas, sklaida. Siekiama sudaryti sąlygas pažinti, suvokti ir skleisti informaciją apie objektą. Priemonės: kultūrinio ir pažintinio turizmo infrastruktūros plėtojimas, kultūros paveldą garsinantys renginiai paveldo objektuose ir kitose vietose, informaciniai stendai ir kita. Tikslinga sukurti Alksnynės militaristinio palikimo muziejinę ekspoziciją išlikusių Antrojo pasaulinio karo gynybinių įtvirtinimų ir įrenginių pagrindu – tinkamai juos restauruoti ir pritaikyti lankymui. Be to, tikslinga eksponuoti Smiltynėje esančias Antrojo pasaulinio karo įtvirtinimų liekanas;

16.5. atgaivinimas. Ši kryptis nacionaliniame parke nėra svarbi, nes nykstančių ir apleistų kultūros objektų beveik nėra. Tokiems objektams priskiriami pastaraisiais metais nustatyti ir į Kultūros vertybių registrą įrašyti militaristinio paveldo objektai ir naujai nustatyti archeologijos paveldo objektai. Kultūros paveldo atgaivinimas apima ne tik medžiaginių buvusių objektų atkūrimą, bet ir pamirštų praeities tradicijų atgaivinimą nacionalinio parko savitumui paryškinti. Ypač skatinamas seniausųjų kuršiškos (baltiškios) istorijos archetipų ir tradicijų atgaivinimas ir propagavimas. Daug dėmesio reikėtų skirti medinės etnoarchitektūros pavyzdžiams, kurie mažiausiai atsparūs laiko ir naujų statybinių medžiagų poveikiui;

16.6. sunykusių ar sunaikintų kultūros paveldo vertybių atkūrimas. Tokio pobūdžio darbai gali būti atliekami tik išimtiniais atvejais pagal nustatytas neišlikusias vertingąsias savybes, atliekant tyrimais pagrįstus tvarkomuosius paveldosaugos, statybos ir kraštotvarkos darbus ypatingą

pažintinę ar konceptualią svarbą galinčių turėti objektų atvejais. Pagal istorinius duomenis tikslinga atkurti senąją smuklę („Smėlio karčemą“) Smiltynėje, išnagrinėti galimybę pagal istorinius duomenis atkurti vilą – Smiltynės paplūdimio salę („Strandhalle“).

17. Urbanistinių draustinių režimo principinį diferencijavimą išreiškia juose išskirtos kraštovaizdžio tvarkymo zonos, numatančios esmines šių teritorijų tvarkymo gaires.

18. Nacionaliniame parke esančių kultūros paveldo objektų tvarkyba ir veikla juose, atsižvelgiant į jų vertingąsias savybes, įrašytas pase, ir saugomo objekto apsaugos tikslus, nustatoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu.

19. Kultūros paveldo vietovių ir kultūrinių draustinių apsaugą, tvarkybą ir naudojimą reglamentuoja nacionalinio parko ir kultūrinių draustinių nuostatai, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kurie rengiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nuostatomis ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėse, patvirtintose kultūros ministro ir aplinkos ministro 2005 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. IV-261/D1-322 „Dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“, nustatytais reikalavimais.

## **V SKYRIUS**

### **REKREACIJOS PLĖTROS KRYPTYS IR PRIEMONĖS**

20. Plėtojant nacionalinio parko rekreacinio naudojimo sistemą, prioritetas teikiamas kokybinei, o ne kiekybinei rekreacijos plėtrai. Vadovaujantis darnios plėtros nuostatais, siūlomos šios nacionalinio parko rekreacijos plėtros kryptys:

20.1. skatinti lankymąsi nacionaliniame parke pažintiniais tikslais – tikslingai reguliuoti lankytojų srautus, akcentuoti Kuršių nerijos savitumą, poilsį gamtoje ir pažintinį turizmą, natūralių gamtinių (kurortologinių) išteklių poveikį sveikatai;

20.2. sudaryti sąlygas lankyti nacionalinį parką ištisus metus;

20.3. gerinti esamų apgyvendinimo ir poilsio įstaigų aptarnavimą ir komforto lygį;

20.4. formuoti Plane numatytus miško parkus, įrengti būtiną rekreacinę infrastruktūrą;

20.5. visuose nacionalinio parko pliažuose sukurti infrastruktūrą, atitinkančią Mėlynosios vėliavos reikalavimus;

20.6. atnaujinti ir gerinti viešąją gyvenamųjų vietovių ir rekreacinių teritorijų infrastruktūrą;

20.7. plėtoti dviračių ir pėsčiųjų takų tinklą, įgyvendinti nacionalinio parko rekreacinės aplinkos pritaikymo neįgaliesiems programas;

20.8. plėtoti turistinius ryšius tarp nacionalinio parko ir rytinės Kuršių marių pakrantės – atgaivinti ir įrengti mažųjų laivų uostus Smiltynėje, Juodkrantėje, Pervalkoje ir Preiloje;

20.9. sujungti dviračių ir vandens (Kuršių mariose) turizmo trasų sistemą su turizmo trasomis Karaliaučiaus srityje.

21. Nacionalinio parko rekreacinė funkcija – ramus poilsis gamtoje, maudymasis, ekskursijos, kelionės pėsčiomis, dviračiais, mėgėjų žūklė, buriavimas, vandens turizmas ir kita. Paprastai rekreacinė veikla būna sutelkta gyvenamosiose vietovėse, jų artimoje aplinkoje ir pliažuose.

22. Nacionaliniame parke taikomos šios pliažų tvarkymo nuostatos:

22.1. Kuršių nerijos pliažų naudojimas paremtas moksliskai pagrįstomis jų naudojimo intensyvumo ribomis;

22.2. susiformavęs Kuršių nerijos pliažų naudojimas iš esmės nekeičiamas. Kuršių nerijos pliažų įrengimas ir tvarkymas priklauso nuo lankytojų skaičiaus, todėl pliažai prie didžiųjų gyvenamųjų vietovių – Nidos, Juodkrantės ir Smiltynėje skiriasi nuo Preilos ir Pervalkos pliažų. Pirmuosiuose reikia labiau išvystytos infrastruktūros, o kituose ji gali būti minimali. Numatomi 2 Kuršių nerijos pliažų tipai:

22.2.1. išvystytos infrastruktūros;

22.2.2. minimalios infrastruktūros;



22.3. abu tipai pagrįsti bendra kraštovarkos nuostata – pakrantės zonoje išlaikomas kiek galima natūralesnis kraštovaizdis. Įrengiami tik būtiniausi statiniai – gelbėjimo stotys. Sezoniniam lankytojų aptarnavimui gali būti įrengiami laikini paviljonai. Visi pastatai, skirti lankytojams aptarnauti ir higienos poreikiams tenkinti, statomi užkopėje už apsauginio pajūrio kopagūbrio. Nuo jūros pusės jie neturi būti matomi. Kuriama savita, originali, išlaikanti Kuršių nerijai būdingų architektūros elementų bruožus plažo infrastruktūra – mažieji kraštovaizdžio architektūros objektai (persirengimo kabinos, šiukšlių dėžės, suolai ir kita);

22.4. plažą sudaro skirtingo naudojimo ir tvarkymo pobūdžio zonos – juostos, lygiagrečios su krantu, tai yra:

22.4.1. maudymosi zona – atabradas ir paplūdimio2 šlapioji dalis;

22.4.2. ėjimo pajūriu juosta – drėgnoji paplūdimio2 dalis;

22.4.3. kaitinimosi saulėje juosta – sausoji paplūdimio2 dalis;

22.4.4. apsauginis pajūrio kopagūbris, kuriame formuojamos žabtvorėmis apjuostos smėlio aikštelės – soliariumai;

22.4.5. užkopė – želdiniai su aikštelėmis, kuriose kaitinamasi saulėje, esant vėjuotam orui;

22.4.6. aptarnavimo, įskaitant smulkios prekybos, maitinimo įstaigas, juosta greta išilginio tako su automobilių stovėjimo ir žaidimų aikštelėmis.

23. Abiejų tipų plažuose yra tos pačios naudojimo ir tvarkymo pobūdžio zonos – juostos, lygiagrečios su krantu, ir zonos, dalijančios teritoriją statmenai krantui. Skiriasi ruožų ilgis ir privažiavimo vietų prie plažų ir automobilių stovėjimo aikštelių kiekis. Minimalios infrastruktūros plažuose pakanka vieno privažiavimo. Rečiau lankomuose plažuose reikia mažiau lankytojų aptarnavimo paslaugų.

24. Aptarnavimo ir prekybos pastatų vietos ir dydžiai, jų architektūra nustatoma plažų tvarkymo projektuose. Komerciniams pastatams ir nacionalinio parko specifikai skirtų pramogų įrenginiams taikomi bendrieji nacionalinio parko pastatų ir įrenginių architektūros reglamentavimo ir aplinkos tvarkymo reikalavimai: pastatų ir įrenginių architektūroje naudojami žvejų sodybų, senųjų vilų ir / ar pajūrio rekreacinės aplinkos motyvai, atspindintys nacionalinio parko architektūros savitumus.

25. Numatoma įrengti plažą Alksnynėje ir plėsti Juodkrantės plažą į pietus. Tam turi būti parengti plažų tvarkymo projektai.

26. Kiekvienos gyvenvietės plažuose yra pagrindiniai ir / ar kiti aptarnavimo centrai. Juose teikiamos maitinimo, komercinės (smulkios prekybos), nuomos, rekreacinės paslaugos, taip pat sudaromos sąlygos tenkinti higienos poreikius. Skiriasi pagrindiniuose ir kituose plažo aptarnavimo centruose galimų teikti paslaugų apimtis.

27. Pažintinį turizmą nacionaliniame parke sudaro automobilių, dviračių, vandens ir pėsčiųjų turizmas.

28. Pagrindinis turistinis valstybinės reikšmės krašto kelias Smiltynė–Nida – svarbiausias automobilių turizmo maršrutas. Kelio aplinkos formavimas diferencijuojamas pagal nacionalinio parko funkcinio prioriteto zonų reikalavimus – išskiriami šie prioritetai:

28.1. estetiškos aplinkos prioritetas – kraštovaizdžio draustinių ir rekreacinių zonų ruožuose;

28.2. natūralios gamtos vertybių prioritetas – gamtiniuose rezervatuose;

28.2.1. saugiam eismui pavojų keliantys medžiai ir krūmai kertami, genimi, žymimi atšvaitais arba atitveriami atitvarais;

28.2.2. nenaikinamos, nenukasamos reljefo formos;

28.2.3. labiau nei kitose Kuršių nerijos dalyse ribojamas greitis.

29. Nacionaliniame parke turistų, keliaujančių automobiliais, reikmėms naudojamas esamas kempingas Nidos rekreacinėje zonoje.

30. Dviračių takai ir jų aplinka. Kuriama dviračių takų sistema. Ją sudaro įvairios paskirties, skirtingos techninės įrangos takai, skirti važinėti dviračiais turistams, poilsiautojams ir vietos gyventojams. Svarbiausi dviračių takai pažymėti Plano brėžinyje. Prireikus galima numatyti įrengti ir kitus dviračių takus. Numatomi įrengti 2 nauji ekokempingai Pervalkos ir Smiltynės rekreacinėse zonose, skirti tik atvykstantiesiems dviračiais, vandens transportu ir pėsčiomis. Ekokempinguose

neleidžiama apsisistoti su kemperiais. Jų įranga ir talpumas turi būti nustatytas detaliaisiais planais – užtikrintas esminis statinių tūrio ir formų suderinamumas su bendraisiais reikalavimais, taikomais Kuršių nerijos gyvenamųjų vietovių architektūrai. Rekomenduojami įrengti tokie takai:

30.1. pagal maršruto pobūdį:

30.1.1. linijinės formos tranzitinis takas per visą nacionalinį parką – „Neringos juosta“ (dabar – „EuroVelo 10“);

30.1.2. žiedinės formos iškylų takai – trasos aplink gyvenamąsias vietas;

30.1.3. vietiniai jungiamieji funkciniai takai tarp gyvenamųjų vietovių ir lankomų objektų arba darbo vietų;

30.2. pagal paskirtį:

30.2.1. turistams, keliaujantiems „Neringos juosta“ per visą Kuršių neriją, norintiems aplankyti visas lankytinas vietas ir apžiūrėti visus lankomus objektus;

30.2.2. poilsiautojams, pažinimo, pramogų ir sporto tikslais važinėjantiems po gyvenamųjų vietovių (Nidos, Juodkrantės, Smiltynės, Preilos ir Pervalkos) apylinkes;

30.2.3. poilsiautojams, važinėjantiems dviračiais iš gyvenamųjų vietovių į paplūdimius<sup>2</sup>;

30.2.4. vietos gyventojams, važinėjantiems darbo reikalais gyvenamosiose vietovėse ir tarp jų;

30.3. projektuojant takus, derinami takų vartotojų ir aplinkosaugos reikalavimai:

30.3.1. keliaujantiems per Kuršių neriją labai svarbu, kad trasa būtų informatyvi. Keliaujantiems takais, išskyrus funkcinį ryšį takus, reikėtų suteikti galimybę aplankyti kuo daugiau lankomų objektų;

30.3.2. aplinkos apsaugos reikalavimai takams įrengti priklauso nuo to, kokią nacionalinio parko kraštovaizdžio tvarkymo zoną takas kerta;

30.4. numatyta „Neringos juostos“ („EuroVelo 10“) dviračių trasos tąsa nuo Nidos iki valstybės sienos ir alternatyvi jai dviračių tako atkarpa palei Kuršių marias nuo Alksnynės iki Smiltynės.

31. Pėsčiųjų turizmo srityje Kuršių nerijoje prioritetas teikiamas pažintiniams pėsčiųjų takams:

31.1. tvarkomi esami pažintiniai pėsčiųjų takai Parnidžio kraštovaizdžio draustinyje, Naglių gamtiniame rezervate ir dendrologinis takas;

31.2. numatomi nauji pėsčiųjų takai:

31.2.1. takas, jungiantis Juodkrantės promenadinius takus su Avinkalnio regykla;

31.2.2. Vecekruogo kopos pažintinis takas;

31.2.3. Nidoje pratęsiamas Parnidžio kopos takas iki sklandymo mokyklos vietos.

32. Juodkrantėje miško parke susiformavęs gana tankus takų ir kelių tinklas. XX a. pradžioje čia buvo pasivaikščiojimo takai su poilsio aikštelėmis, pavėsinėmis, regyklomis. Siūloma atkurti pasivaikščiojimo takų tinklą remiantis istoriniais dokumentais.

33. Pėstiesiems nedraudžiama pereiti išilgai visos Kuršių nerijos Baltijos jūros pakrante (paplūdimiu<sup>2</sup>).

34. Tvarkomos ir prižiūrimos esamos poilsiavietės: „Pajūris“ (Nidos rekreacinėje zonoje), „Bulvikis“, „Rožių krūmas“ ir „Medžiotojų“ (Karvaičių kraštovaizdžio draustinyje), „Avinkalnis“ (Garnių kalno kraštovaizdžio draustinyje), „Prie šulinio“ (Smiltynės rekreacinėje zonoje), „Baravykynė“ (Alksnynės kraštovaizdžio draustinyje), „Pajūrio palvė“ (Pervalkos rekreacinėje zonoje), „Sengirė“ (Juodkrantės rekreacinėje zonoje). Numatoma poilsio aikštelė plento Smiltynė–Nida 12-ajame kilometre palei marias prie esamos automobilių stovėjimo aikštelės.

35. Tvarkomos esamos regyklos: Parnidžio kopos ir Urbo kalno (Nidos kopų geomorfologiniame draustinyje), Naglių kopos (Naglių gamtiniame rezervate), Avinkalnio (Avinkalnio kraštovaizdžio draustinyje), garnių ir kormoranų perimvietės ir Jono (Raganų) kalno (Garnių kalno kraštovaizdžio draustinyje), Meškos galvos kopos (Alksnynės kraštovaizdžio draustinyje).

36. Plano brėžinyje pažymėtos vietos naujoms regykloms: Vecekrugo kalno, Preilos kopos ir Skirpsto kopos (Karvaičių kraštovaizdžio draustinyje), Raganos kalno (Raganos kalno kraštovaizdžio draustinyje), Hageno kalno (Hageno gūbrio geomorfologiniame draustinyje).

37. Vandens turizmas – tai būdingiausias Kuršių nerijos bruožas – vandenų apsupties panaudojimas vandens transporto ir turizmo plėtrai. Ši veikla nacionaliniame parke perorientuojama iš sausumos į vandenį. Vandens turizmas turėtų tapti prioritetine rekreacinio naudojimo forma. Svarbiausiomis vandens turizmo Kuršių nerijoje organizavimo kryptimis laikomos:

37.1. lankytojų atvykimo į Kuršių neriją vandens transportu skatinimas – mažųjų laivų uostų, priplaukų, galinčių priimti laivus, plėtra ir gerinimas;

37.2. automobilių transporto srautų reguliavimas, mažinimas;

37.3. ekskursijų vandens transportu skatinimas ir rėmimas, ekskursinių maršrutų Kuršių nerijai iš marių apžiūrėti parengimas, priplaukų turistiniams ekskursiniams laivams ties lankytiniais objektais, išskyrus gamtinius rezervatus (išsilaipinti gamtiniuose rezervatuose griežtai draudžiama), įrengimas ir esamų pritaikymas;

37.4. rekreacinių užsiėmimų mariose ir jūroje (pramoginio plaukiojimo, buriavimo, sportinės žūklės ir kita) propagavimas, skatinimas ir rėmimas;

37.5. tradicinės istorinės laivininkystės ir laivyno atkūrimas, etnografinių laivų – kurėnų – statybos ir naudojimo rekreacijai skatinimas ir rėmimas, mažųjų laivų (taip pat ir kurėnų) uostų Preiloje ir Pervalkoje įrengimas.

38. Jodinėjimas Kuršių nerijoje negali būti plėtojamas, nes nebūdingas Kuršių nerijai. Be to, Kuršių nerijos paviršius jautrus nuolatiniam intensyviai trypimui. Prireikus galima išnagrinėti galimybę atgaivinti ir naudoti buvusį pašto kelią.

39. Lankytojų srauto reguliavimas – svarbi nacionalinio parko gyvavimo sąlyga. Kuršių nerijos lankytojų srauto reguliavimo tikslai:

39.1. Kuršių neriją naudoti vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymo, Kuršių nerijos nacionalinio parko nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 19 d. nutarimu Nr. 308 ir Plano reikalavimais, taip pat reikalavimais, taikomais pasaulio kultūros ir gamtos paveldo objektams. Lankytojai turi būti nukreipiami į parengtas lankyti vietas, jiems neleidžiama lankytis ten, kur lankymasis nenumatytas;

39.2. užtikrinti gamtos ir kultūros paveldo objektų pritaikymą lankyti;

39.3. palaikyti tinkamas poilsio sąlygas pliažuose: reguliuoti pliažų lankytojų bendrą kiekį, jų pasiskirstymą ir veiklą. Neleisti veiklos, bloginančios poilsio sąlygas kitiems pliažo lankytojams, kenkiančios aplinkai ir nesuderinamos su nacionalinio parko, pasaulio kultūros ir gamtos paveldo objekto specifika.

40. Lankytojų srauto Kuršių nerijos nacionaliniame parke reguliavimo priemonių grupės:

40.1. rekreacinės infrastruktūros kūrimas. Lankytojai susitelkia ten, kur daugiausia patrauklių (aptarnavimo, prekybos) objektų, todėl išdėstymas ir vietos nustatymas turi neprieštarauti gamtos saugos ir kultūros paveldo apsaugos tikslams;

40.2. reguliavimas ekonominėmis ir finansinėmis priemonėmis. Lankymas apskritai nedraudžiamas, tačiau rinkliavomis, mokesčiais ir kitomis priemonėmis sukuriamos sąlygos, ribojančios lankytojų skaičių. Be įvažiavimo į Kuršių neriją rinkliavos, galima įvesti mokesť už kai kurių teritorijų ir objektų lankymą ir kitas priemones;

40.3. fizinių kliūčių judėti teritorijoje sudarymas: vartų, užtvarų, barjerų ar kitų kliūčių įrengimas miško keliuose, smėlynuose;

40.4. administracinis lankymo reguliavimas, draudimas ir kontrolė: informacinių ženklų, rodyklių, stendų, kitų priemonių įrengimas.

41. Ant tikrojo Raganų kalno, esančio Raganų kalno kraštovaizdžio draustinyje, sukuriamas kuršių buities ekspozicija (muziejus), skirta kuršių veiklai ir baltiškajai mitologijai įprasminčiai.

## **VI SKYRIUS**

### **MIŠKŲ TVARKYMAS**

42. Nacionalinio parko miškų tvarkymo kryptys:

42.1. miško plotų teritorinio išsidėstymo struktūros optimizavimas;

42.2. teritorinis miškų tvarkymo diferencijavimas;

42.3. bendra biologinės įvairovės apsauga ir stiprinimas, biologinę įvairovę didinančių priemonių taikymas;

42.4. įvairiarūšių ir įvairiaamžių medynų formavimas, kirtimų sistemos optimizavimas, medynų sanitarinės būklės gerinimas;

42.5. miško parkų, turinčių reikalingą rekreacinę infrastruktūrą, kūrimas;

42.6. svetimžemių augalų rūšių nacionaliniame parke mažinimas, laipsniškas jų atsisakymas.

43. Miško plotų teritorinio išsidėstymo optimizavimas Kuršių nerijoje siejamas su miško ir užstatymo linijos stabilizavimu Plane numatytose ribose.

44. Teritorinis miškų tvarkymas diferencijuojamas pagal funkcinio prioriteto (konservacinio, rekreacinio ir kita) zonų reikalavimus, atsižvelgiant į išsaugojimo ir naudojimo poreikius, kraštovaizdžio tvarkymo zonas ir jų reglamentus.

45. Įgyvendinant biologinės įvairovės apsaugos ir įvairovės didinimo nuostatas, būtina:

45.1. miško želdymą vykdyti pagal tikslinį medyno tipą ir augavietės ypatumus – derinti želdymą su savaiminiu atžėlimu, šį plačiau taikyti esant reikiamoms sąlygoms;

45.2. išsaugoti mažas miško aikšteles, pievutes ir pelkutes;

45.3. naudoti biologinę įvairovę didinančias priemones (palikti sausuosius, stuobrius, išsaugoti uoksus ir lizdus, skruzdėlynus ir kita);

45.4. išsaugoti ir palaikyti gerą saugomų rūšių ir buveinių būklę;

45.5. ieškoti būdų sustabdyti baltažiedžių robinijų ir kitų svetimžemių augalų plitimą.

46. Įvairiarūšių ir įvairiaamžių medynų formavimas susijęs su biologinės įvairovės didinimu, kraštovaizdžio tvarkymo zonoms pritaikytais kirtimais (ugdomoisiais, sanitariniais ir specialiaisiais) ir nuolatiniu medynų sanitarinės būklės gerinimu. Kuršių nerijoje tikslinga:

46.1. keisti rekonstrukciniais kirtimais Plano brėžinyje pažymėtus kalninių pušų medynus, nepriklausomai nuo jų amžiaus ar būklės, – įveisti paprastųjų pušų grynus ir mišrius su lapuočiais miškus arba palikti neužželdytus nedidelius plotelius, pagyvinti miško parkų erdvinę struktūrą. Miško parkuose kalninių pušų grupės ar miškeliai gali būti paliekami kaip natūralių biocenozų medynai arba ekspoziciniai objektai ir dekoratyviniai akcentai prie pažintinių takų / trasų ir lankomų objektų;

46.2. vykdyti sengirės atkūrimo darbus perbrendusiuose ir gamtinę brandą pasiekusiuose 220 ir daugiau metų amžiaus pušynuose, augančiuose Garnių kalno ir Raganų kalno kraštovaizdžio draustiniuose, Juodkrantės ir Nidos miško parkuose. Darbus būtina atlikti nuosekliai taikant savaiminio atžėlimo priemones, siekiant, kad ateityje susiformuotų nauji įvairiaamžiai savaiminės kilmės medynai;

46.3. sanitarinius kirtimus vykdyti įprasta tvarka. Intensyviai lankomose vietose jie turi būti vykdomi kasmet;

46.4. ugdymo kirtimus vykdyti periodiškai. Turi būti iškertami tie medžiai ir krūmai, kuriuos ilgiau auginti netikslinga nei ūkiniu, nei biologiniu ar apsauginiu, tuo labiau rekreaciniu požiūriais. Taikomi įprastinių rūšių ugdomieji kirtimai;

46.5. biologinės įvairovės palaikymo kirtimus vykdyti siekiant sudaryti optimalias sąlygas augti retiems ir saugomiems augalams, remiantis botanikų rekomendacijomis, įgyvendinant gamtotvarkos planuose numatytas gamtotvarkos priemones;

46.6. kraštovaizdžio formavimo kirtimus daugiausia taikyti rekreaciniuose miškuose ir kraštovaizdžio draustiniuose, įrengiant regyklas.

47. Draustinių miškuose atkuriami ir palaikomi paprastųjų pušų medynai pajūrio palvėje ir ant Didžiojo kopagūbrio Nidoje.

48. Juodkrantėje išlaikomos natūralios pušynų sengirės. Alksnynės kraštovaizdžio draustinyje esantis Didysis kopagūbris skaidomas skirtingo tikslinio formavimo dalimis:

48.1. šiaurinė (nuo kopgalio iki forto liekanų) Klaipėdos rekreacinės įtakos veikiama dalis. Atsisakoma išlaikyti kalninę pušį, taikoma Hageno gūbrio geomorfologiniam draustiniui numatyta

miškotvarkos kryptis. Ši kopagūbrio dalis skiriama didesnį rekreacinį potencialą turintiems ir santykinai mažiau gaisringiems paprastosios pušies medynams;

48.2. vidurinė (Alksnynės) dalis. Degvietės vietoje formuojamas atviro Didžiojo kopagūbrio kraštovaizdis. Didžioji degvietė tvarkoma pagal šias principines nuostatas:

48.2.1. pietvakarinė išdegusio kalnapušyno dalis (neželdintina kirtavietė) ant Didžiojo kopagūbrio transformuojama į smiltpievių (atvirų erdvių, neleidžiant joms apželti mišku) kraštovaizdį su nedidelėmis natūralių miško želdinių grupėmis (ypač žemesnėse reljefo vietose, kur jie nemenkina kraštovaizdžio vizualinės raiškos), visiškai atsisakant atkurti medynus. Ši regeneruota Didžiojo kopagūbrio dalis ateityje galėtų sumažinti lankytojų apkrovą Naglių gamtinio rezervato kopoms;

48.2.2. prie automobilių stovėjimo aikštelės paliekamas eksponuojamas degvietės plotas, parodantis gaisrų padarinius kalninių pušų medynuose;

48.2.3. atsikuriančiame medyne vykdomi ugdymo kirtimai, kurių paskirtis – formuoti įvairių rūšių sudėties patrauklų lankyti medyną;

48.2.4. visoje degvietėje reguliariai naikinamos svetimžemės invazinės medžių rūšys (pavyzdžiui, baltažiedės robinijos);

48.2.5. pagal mokslininkų parengtą tyrimų ir stebėsenos (monitoringo) programą įrengiamas stebėjimo barelių tinklas gaisraviečių tvarkymo ir atkūrimo būdų, pušynams būdingų raidos dėsningumų (pavyzdžiui, kalninių pušų medynų natūralaus stabilumo ir galimų jų sukcesijų) ir rekreacinio poveikio smėlynų ekosistemų tyrimams;

48.3. pietinė dalis – kalninių pušų medynais apaugusi dalis su vieninteliu rekomenduojamu rekonstruoti paprastųjų pušų želdinių plotu.

49. Alksnynės ir Karvaičių kraštovaizdžio draustiniuose suformuojamos ir palaikomos atviros pievinės augalijos apsauginės juostos kalninių pušų masyvų perimetre, kai šie medynai ribojasi su užstatytais teritorijomis ir juos kerta keliai, dviračių ir pėsčiųjų takai. Apsauginės juostos formuojamos iškertant kalnines pušis. Mažiausias apsauginės juostos plotis – 20 metrų. Jų paskirtis:

49.1. mažinti greitai plintančių gaisrų keliamą grėsmę vietos gyventojams, jų turtui ir Kuršių nerijos lankytojams;

49.2. mažinti gaisro plitimo pavojų kalninių pušų medynuose;

49.3. mažinti gaisro kilimo tikimybę kalninių pušų masyvuose.

50. Perspektyvi ateities miškų tvarkymo Kuršių nerijoje kryptis – tikslingas (be gaisrų pagalbos) atvirų erdvių ant Didžiojo kopagūbrio formavimas. Tai pakeistų kalninių pušų medynų atkūrimą, šiam procesui tapus neįmanomam dėl biologinių ar ekologinių veiksnių, ir padėtų išvengti kraštovaizdžio architektūros požiūriu nepriimtinių paprastųjų pušų skverbimosi į Didžiojo kopagūbrio kraštovaizdį. Plėtojant šią kraštovaizdžio tvarkymo kryptį, siūloma kirsti dėl biologinių, antropogeninių ar kitų priežasčių sunykusius ir gamtinę brandą pasiekusius kalninių pušų medynus Alksnynės, Karvaičių kraštovaizdžio draustiniuose. Neželdintuose kirtavietėse išlaikyti atvirų pievų kraštovaizdį. Tikslas – suformuoti naujas regyklas, sumažinti lankytojų srautus į Parnidžio ir Naglių gamtinio rezervato kopas, atkurti ir palaikyti Europos Sąjungos Buveinių direktyvos prioritetinius kopų buveinių tipus: 2130 Pilkąsias kopas ir 2140 Kopų varnauogynus, didinti nacionalinio parko buveinių įvairovę.

51. Karvaičių kraštovaizdžio draustinio pietinėje dalyje kalninių pušynų atkūrimą vykdyti tik kopoje, esančioje šalia Vecekrugo, ir Giedružės kopoje, šiuo metu apaugusioje ir kalninių, ir paprastųjų pušų medynais.

52. Pavojingų gaisrams kilti pušynų masyvus tikslinga skaidyti į mažesnius plotus, naudojantis kvartalinių linijų tinklu.

53. Draustiniuose, pamario ragų palvėje ir kupstynės bei rumbių ruožuose palaipsniui atkuriami Kuršių nerijai būdingi pievų ir medžių grupių gamtiniai kompleksai.

54. Reguluojamos apsaugos režimo gamtinių rezervatų zonose miškų tvarkymas siejamas su atvirų smėlynų ekosistemų palaikymu ir eksponavimu, neleidžiant juose įsigalėti savaiminiams miško želiniams.

55. Svarbiausi Kuršių nerijos rekreacinių miškų formavimo uždaviniai yra šie:

55.1. Kuršių nerijos rekreacinio potencialo, atsparumo lankymui ir kraštovaizdžio savitumo didinimas;

55.2. miškininkystės, kraštovaizdžio ekologijos ir architektūros požiūriais pagrįstų atskirų rekreacinių miškų – miško parkų, poilsio parkų ir kopų parkų – tvarkymo modelių parengimas ir įgyvendinimas;

55.3. miško parkų tvarkymo diferencijavimas pagal šiuos potipius:

55.3.1. centrinį, apimantį Kuršių nerijos dalį tarp gyvenamosios vietovės ir plažo (pagrindinę teritorijos dalį dažniausiai užima Didysis kopagūbris). Toks yra Smiltynės miško parkas, pamaryje pereinantis į poilsio parką. Šio potipio miško parkuose galimas Kuršių nerijoje leidžiamų formų poilsis ir užsiėmimai: ramus pasivaikščiojimas, panoramų stebėjimas, iškylos, lauko žaidimai, mokomasis lankymas, sportinis pasivaikščiojimas ar sportinis lavinimas, orientacinis sportas, pasivažinėjimas dviračiu įrengtais takais, pažintinis lankymas (etninės kultūros paveldo, gamtos paminklų, rekreacijos ir kitų objektų), ramus poilsis, grybavimas ir uogavimas, slidinėjimas (žiemą);

55.3.2. pajūrio – pajūrio plažai ir kopų parkų tąsa ties Nida, Preila ir Pervalka, Juodkrante, Alksnyne. Juose galimas ramus pasivaikščiojimas, saulės vonios, iškylos, ramus poilsis, grybavimas ir uogavimas;

55.3.3. pamario – siauri miško ruožai prie Preilos, Pervalkos ir Alksnynės. Juose galimas ramus pasivaikščiojimas, saulės vonios, iškylos ir lauko žaidimai.

56. Kuršių nerijos miško ir poilsio parkuose kraštovaizdžio architektūros požiūriu turėtų vyrauti uždaras vietovaizdis, nes čia natūraliai susiformavusios didelės atviros erdvės – jūra, marios, neapaugusios mišku kopos.

57. Nidos, Smiltynės miško ir poilsio parkų erdvinė struktūra nustatoma rengiant jų projektus, nes jiems tenka didžiausias rekreacinis krūvis. Smiltynėje būtini radikalūs miško erdvinės struktūros ir rūšinės sudėties optimizavimo darbai, kadangi čia didžiausi neperspektyvių rekreacinių požiūriu kalninių pušų plotai, kuriuos reikia rekonstruoti iš esmės. Juodkrantės miško parko erdvinės struktūros formavimas turi būti vykdomas atkūrimo principu, remiantis istorine miško parko medžiaga.

58. Išlaikomas gamtinis Kuršių nerijos miško parkų pobūdis, jiems būtini įrenginiai ir statiniai (pavėsinės, suolai, rodyklės, informaciniai stendai, sveikatingumo takų įranga) numatomi lankomiausiose vietose – prie takų, aikštelių, sveikatingumo trasų, ekspozicijų. Rekreacinė įranga išdėstoma taip, kad poilsiautojų srautai būtų nukreipiami norima linkme, taip apsaugant vietoves su saugomais jautriais lankymui kraštovaizdžio objektais. Smiltynės poilsio parke formuojamas daug tankesnis rekreacinės infrastruktūros objektų tinklas, pritaikytas ypač intensyviai lankymui.

59. Kuršių nerijos rekreaciniai miškai formuojami atsižvelgiant į jų funkcijas ir vietą: augantys pakelėse, prie gyvenamųjų vietovių ūkinių kiemų, intensyviausio lankymo ar mažiausiai lankomose zonose.

60. Apsauginių želdinių formavimui taikomos šios pagrindinės nuostatos: automobilių kelių apsauginiai želdiniai turi gerinti kelių naudojimo sąlygas, inžinerinių įrenginių patvarumą, apsaugoti gretimas teritorijas nuo žalingo transporto poveikio. Pakelių želdiniai turi atitikti susiklosčiusį Kuršių nerijos pakelių želdinių pobūdį. Jų paskirtis miško parkuose – slopinti triukšmą.

61. Svarbiausios vaizdingų medynų formavimo nuostatos yra šios:

61.1. juose turi būti įvairaus pobūdžio medynų erdvinio išsidėstymo tipai (įvairiais deriniais tarpusavyje grupuojami uždari, pusiau atviri ir atviri miško tipai);

61.2. rekreacinei medyno vertei didelę įtaką turi rūšinė sudėtis: tinkamiausi yra sausi pušynai ir beržynai. Pagal amžių tinkamiausi brandūs, pribrežtantys ir pusamžiai medynai. Atraktyvių medynų tipo etalonas – senieji Juodkrantės ir Nidos medynai.

62. Svarbiausios pusiau atviro tipo medynų formavimo nuostatos yra šios:

62.1. vykdoma miško erdvinės struktūros rekonstrukcija – formuojama daugiau atvirų ar pusiau atvirų erdvių. Vykdomi kraštovaizdžio formavimo kirtimai. Erdvėms sumažinti, suskaidyti ar jų kontūrams patikslinti (neišplečiant erdvių) vykdomas kompozicinis želdinimas;

62.2. formuojant aikštes ir retmes, išryškinamas reljefas. Galima iškirsti apžvalgos proskynas, atveriančias vaizdą į erdves virš žemiau esančių medynų. Erdvių rekonstrukcijos labiausiai reikia menkaverčiuose ar pažeistuose medynuose. Šio medynų tipo etalonas – Avinkalnio papėdė pamaryje.

63. Pagrindinės dekoratyvių pamiškių formavimo nuostatos:

63.1. siekiama, kad želdiniai nesudarytų tiesių linijų;

63.2. kontrastingi sklypai turėtų keistis ne daugiau kaip kas 200 metrų, o palei automobilių kelius – ne daugiau kaip kas 500–600 metrų;

63.3. išraiškingų pamiškių formavimo priemonės yra šios: tankių pakraščio medynų išretinimas, vaizdingų properšų atidengimas, skirtingų medyno ardų išryškinimas, grupiniai kompoziciniai ar dekoratyviniai želdiniai.

64. Natūralių biocenozų medynai paprastai formuojami išorinėje miško parko dalyje ir arčiau kelio. Atskiri miško ploteliai paliekami nepakeisti. Įrengiami tik būtiniausi įrenginiai.

65. Miško, poilsio ir kopų parkų rekreacinę infrastruktūrą sudaro poilsiavietės, atokvėpio vietos, užuovėjos, žaidimų ir iškylų aikštelės, regyklos, vizualiniai meniniai akcentai (skulptūros, paminklai, dekoratyviniai akcentai, objektai su istorinėmis žymėmis), takai ir kiti lankytojams reikalingi įrenginiai ir informaciniai ženklai. Atokvėpio vietos ir regyklos projektuojamos palei judresnes trasas, užuovėjos ir iškylų aikštelės – toliau nuo jų.

66. Rekreaciniuose miškuose turėtų vyrauti kraštovaizdžio formavimo kirtimai, kurie taikomi bet kokio amžiaus, struktūros ir ploto medynuose.

67. Daugiausia reginių formavimo kirtimų tikslinga vykdyti žemo boniteto rekreaciniuose miškuose, siekiant ugdyti brūzgynais tapusius pušynus. Rinktiniais kirtimais reikėtų atidengti įdomesnius senojo Juodkrantės miško medžius ir reginius, pajvairinti pakelės miškų monotoniją – atverti šviesias laukymes, kadagius ir jų grupes, juodalksnius, trako paslėptus medynus.

68. Tikslinga aktyviau ugdyti tankius 20–40 metų spygliuočių jaunuolynus ir vyresnio amžiaus beržynus intensyvaus rekreacinio naudojimo pozonėje. Dėl vėtrų pavojaus ir agromelioracinės miško reikšmės smėlynuose palikti gerai apžvelgiamus, neblogos išvaizdos medynus arba tankius žemaūgius pušynus kopų pašlaitėse.

69. Rekomenduojama taikyti dalinius želdinių atkūrimo būdus, įskaitant želdinimą prieš kirtimą. Rekonstruojamuose kalninių pušų medynuose, ypač Nidos ir Smiltynės miško ir poilsio parkuose, taikomas ištisinis želdinimas.

70. Miškų veisimas Kuršių nerijoje ribojamas siekiant neapsodinti miško aikštelių ir laukymių, vengiant pernelyg tankių želdinių miško ar poilsio parkuose. Želdoma tik vietinės kilmės medžių rūšių sodmenimis. Specialiai parinktose vietose palaikomos kalninės pušies želdinimo tradicijos.

71. Kuršių nerijos miško ir poilsio parkų miškų sveikatingumui didinti taikomos šios profilaktinės priemonės: sanitarinių kirtimų atlikimas laiku, neigiamo rekreacinio poveikio mažinimas normuojant apkrovas, formuojant palankią erdvinę struktūrą ir rūšinę sudėtį, gerinant rekreacinę įrangą. Biotechninėmis priemonėmis sudaromos palankios sąlygos naudingajai miško faunai, ribojančiai kenkėjų dauginimąsi ir plitimą, gyvuoti. Būtina saugoti skruzdėlynus, dirbtinai kurti lizdavietes vabzdžialesiams paukščiams, įveisti daugiau ornitochorinių ir nektaringų medžių ir krūmų. Intensyviai lankomuose miškuose tikslinga kuo žemiau nupjauti kelmus.

## **VII SKYRIUS KRANTOTVARKA**

72. Atsižvelgiant į naudojimo ir apsaugos ypatumus, nacionaliniame parke tikslinga taikyti selektyvios krantosaugos politiką, pagrįstą gamtosaugos ir natūralių krantinių procesų apsaugos prioritetu, tai yra saugoti nuo ardymo tuos kranto zonos ruožus, kurie svarbūs konservaciniu ar

ūkiniu požiūriu, iš kurių neįmanomas svarbių objektų (gyvenamųjų vietovių, infrastruktūros kompleksų, gamtos ir kultūros paminklų) perkėlimas kitur.

73. Nacionalinio parko krantotvarka turėtų būti pagrįsta kompleksinės krantovarkos ideologija ir formuojama kaip krantotvarkos priemonių, skirtų darniam kranto zonos tvarkymui ir apsaugai užtikrinti, visuma, atsižvelgiant į krantinių procesų dinaminį vientisumą ir natūralias kranto zonos plėtros tendencijas.

74. Žmogaus kišimasis į natūralius krantinius procesus leistinas tik tuomet, kai iškyla tiesioginė stichinių nelaimių grėsmė pakrantės gyventojams ir nėra kitų priemonių jai išvengti. Natūralūs krantiniai procesai pripažįstami saugotina gamtine vertybe. Tai krantų dinamikos atžvilgiu numato Helsinkio komisijos rekomendacijos (HELCOM, 1996).

75. Nacionaliniame parke neleidžiama įgyvendinti neveiksmingų, darkančių kraštovaizdį, formuojančių taršos židinius ir trikdančių gamtinių procesų eigą bei skatinančių gretimų kranto ruožų ardymą iš gelžbetonio laužo ir kitokio statybinio laužo formuojamų krantosaugos priemonių sistemų. Prioritetas teikiamas apsauginio pajūrio kopagūbrio, paplūdimių<sup>2</sup>, sėklių atkūrimui, naujų geoformų kūrimui.

76. Nacionaliniame parke numatyta taikyti šias krantotvarkos priemones:

76.1. apsauginio pajūrio kopagūbrio vakarinį šlaitą Smiltynės, Eumo kopų, Gintaro įlankos, Juodkrantės, Preilos ir Nidos ruožuose tvirtinti šakų klojiniais arba šakų klojiniais ir žabtvorėmis;

76.2. apsauginį pajūrio kopagūbrį tvirtinti šakų klojiniais ar žabtvorėmis visame pajūrio ruože, ypač smarkiausiai išpustytose (daugiau kaip 5 procentai ploto) kopagūbrio atkarpose, esančiose ties Nida, Preila, Pervalka, Juodkrante ir Smiltyne;

76.3. regeneruoti natūralius paplūdimius<sup>2</sup> ir apsauginį pajūrio kopagūbrį stipriai pažeisto gūbrio arba kranto ruožuose atkarpose tarp Giedružės ir Vecekrugo kopų, ties Mažąja Preilos įlanka, tarp Jono ir Ievos kalnų ir ties Kopgaliu, kur stipriai pažeisti kranto ruožai ir išpustytos didelės raguvos;

76.4. lentinius takus ir laiptus nusileisti prie jūros įrengti intensyviausiai naudojamuose numatytuose kopų parkuose ties Nida, Preila, Pervalka, Juodkrante, Alksnyne ir Smiltyne, kur būtina neutralizuoti neigiamą poilsiautojų įtaką apsauginiam pajūrio kopagūbriui;

76.5. geotechninėmis priemonėmis (morfoformomis) tvirtinti krantą ties Kopgaliu, kur ypač stipriai ardomas krantas ir priekrantė.

77. Jūros kranto zonoje tikslinga vykdyti šias papildomas tvarkymo priemones:

77.1. atstatyti informacines priemones – atkurti miško kvartales žyminčius ženklus krante;

77.2. likviduoti kranto būklę bloginančius objektus – pašalinti įvairius liekaninius statinius ar šiukšlių sankaupas;

77.3. reguliuoti lankytojų srautą – uždaryti takus ir proskynas, vedančius prie jūros (atitvarais ar kitomis priemonėmis), siekiant mažinti lankymąsi neleistinose vietose, ypač gamtiniuose rezervatuose.

78. Nacionalinio parko marių krante numatyta taikyti šias krantotvarkos priemones:

78.1. saugoti gamtinius (natūralius krantinius) procesus – nesikišti į natūralius krantų procesus, tai yra uždrausti bet kokią kranto tvirtinimą ar pertvarkymą visuose Kuršių marių pakrantės ruožuose gamtiniuose rezervatuose, gamtiniuose ir kraštovaizdžio draustiniuose;

78.2. naudoti biologines kranto apsaugos priemones – taikyti biotechnines kranto stabilizavimo technologijas, skirtas marių bangas gesinantiems nendrynams ar kitiems makrofitų sąžalynams dirbtinai kurti, stiprinti kranto želdinius (karklus ir kitus) Bulvikio rago pietinėje pakrantėje ir Lybio įlankos šiaurinėje dalyje ties Eumo kalnu;

78.3. tvirtinti akmenų metiniu krantus ties pietiniu Preilos ir Pervalkos gyvenamųjų vietovių pakraščiu;

78.4. tvirtinti krantus geotechninėmis priemonėmis – sudaryti dirbtines kranto morfoformas Bulvikio rago pietinėje pusėje, ties gavybine ir komunikacinės infrastruktūros zonomis, kur ypač stipriai ardomas krantas ir priekrantė, taip pat ties šiauriniu Preilos, Pervalkos ir Juodkrantės gyvenamųjų vietovių pakraščiu;

78.5. rekonstruoti blogos techninės būklės Preilos ir Pervalkos krantines.



79. Marių kranto zonoje tikslinga vykdyti šias papildomas tvarkymo priemones:

79.1. pašalinti kranto būklę bloginančius objektus – įvairius liekaninius statinius, gelžbetonio laužo ar buitinių atliekų (šiukšlių) sankaupas, pirmiausia Bulvikio ir Lybio raguose, Smiltynėje;

79.2. reguliuoti lankytojų srautą – uždaryti takus ir proskynas, vedančius prie marių (kelio užtvaramis ar kitomis priemonėmis), siekiant mažinti lankymąsi neleistinose vietose, ypač gamtiniuose rezervatuose.

## **VIII SKYRIUS**

### **GYVENAMŲJŲ VIETŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS**

80. Gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros politika pagrįsta nacionalinio parko, pasaulio kultūros ir gamtos paveldo teritorijos tikslų ir uždavinių, taip pat socialinių ir kultūrinių poreikių tenkinimo ir ūkio raidos derinimu darnios plėtros kontekste.

81. Pagrindinės nuostatos, kuriomis būtina remtis formuojant gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros politiką Kuršių nerijoje, yra šios:

81.1. istoriškai susiklosčiusių urbanistinių struktūrų ir jų elementų (apgyvendinimo, kelių ir takų sistemų ar jų elementų, pavienių sodybų, gyvenamųjų, visuomeninių ir ūkinių pastatų ir panašiai), turinčių kultūros paveldo reikšmę, išsaugojimas ir panaudojimas;

81.2. vietos gyventojų ir nacionalinio parko lankytojų socialinių, kultūrinių ir ekonominių reikmių tenkinimas – gyvenamųjų vietovių tvarkymas, būsto gerinimas, infrastruktūros papildymas ir pritaikymas šiuolaikiniams poreikiams, jeigu jie neprieštarauja nacionalinio parko tikslams;

81.3. urbanizuotų (užstatytų pastatais, įrenginiais, užimtų kelių, aikščių ar kitų dangų) plotų plėtros ribojimas, pirmiausia gamtiniu ar kultūriniu požiūriu vertingose nacionalinio parko dalyse.

82. Nacionalinio parko gyvenamųjų vietovių ir jų dalių kultūrinė istorinė, urbanistinė, architektūrinė ir kraštovaizdžio vertė nevienoda, skiriasi ir tvarkymo uždaviniai. Gyvenamųjų vietovių tvarkymas teritoriškai diferencijuojamas išskiriant kraštovaizdžio tvarkymo zonas, kuriose taikomi skirtingi reglamentai, kaip nurodyta 9 punkte.

83. Griežčiausias – išsaugojančiojo tvarkymo reglamentas (GEk) taikomas tradiciškiausią kuršiškos etnoarchitektūros ir istorinės rekreacinės (senųjų vilų) architektūros pobūdį išsaugojusiose Nidos, Preilos, Juodkrantės ir Smiltynės dalyse. Šios gyvenamųjų vietovių dalys tvarkomos pagal 9.2.1–9.2.1.8 punktuose nustatytus reikalavimus.

84. Vidutinio griežtumo – atnaujinamojo (renovacinio) tvarkymo reglamentas (GEr) taikomas Nidos, Preilos, Juodkrantės, Smiltynės gyvenamųjų vietovių dalims, taip pat Pervalkai. Pagrindinis tvarkymo uždavinys – išsaugoti bendrą architektūrinį šių gyvenamųjų vietovių dalių pobūdį ir jų kraštovaizdžio erdvinius ryšius. Šios gyvenamųjų vietovių dalys tvarkomos pagal 9.2.2-9.2.2.13 punktuose nustatytus reikalavimus.

85. Pertvarkomasis saugančiojo tvarkymo reglamentas (GEp) taikomas smarkiai pakeistose Nidos, Preilos, Juodkrantės ir Smiltynės gyvenviečių dalyse, iš esmės praradusiose architektūrinę ir urbanistinę vertę, tačiau svarbiose bendros istorinės urbanistinės raidos požiūriu ir turinčiose vertingų urbanistinės planinės struktūros elementų. Šios gyvenviečių dalys tvarkomos pagal 9.2.3-9.2.3.6 punktuose nustatytus reikalavimus.

86. Sovietiniais metais užstatytoms Kuršių nerijos gyvenviečių dalims nustatytas rekreacinių gyvenviečių intensyvaus (GRi), atitinkamais atvejais – ir ekstensyvaus (GRe), tvarkymo kraštovaizdžio tvarkymo zonų reglamentas. Intensyvaus tvarkymo reglamento teritorijose būtina gerinti gyvenamosios ir rekreacinės aplinkos kokybę, šalinti arba neutralizuoti esamus Kuršių nerijos urbanistinio kraštovaizdžio bendrojo pobūdžio pažeidimus, nedidinti tolesnio užstatymo tankio ir tūrio. Ypač svarbūs pertvarkymo ir aplinkos derinimo darbai turėtų būti atliekami Nidos šiaurinėje dalyje išskirtoje rekreacinėje zonoje, stichiškai susiformavusioje buvusioje komunalinėje teritorijoje, neturinčioje nei funkcinio, nei architektūrinio vientisumo.

87. Naujai gyvenamajai statybai numatytos teritorijos Pervalkoje, Preiloje ir Nidoje. Šioms teritorijoms taikomas ekstensyvaus tvarkymo reglamentas (GRe) – formuojamas būsimas užstatymas išlaiko Kuršių nerijos tradiciniam urbanistiniam kraštovaizdžiui būdingą erdvinį mastelį, proporcijas, architektūrinį vientisumą ir harmoniją su gamtinės aplinkos linijomis – vandens, miško ir kopų. Buvusios Nidos pionierių stovyklos dalis priskiriama urbanizuotai zonai, o kita (šiaurinė) priskiriama miško parkui, joje atkuriamą ir palaikoma gamtinio pobūdžio rekreacinę aplinką.

88. Siekiant išsaugoti pasaulio kultūros ir gamtos paveldo objektus, svetimi Kuršių nerijai objektai likviduojami, atkuriamą istorinę užstatymo struktūrą ir užstatymo liniją.

89. Nacionaliniame parke saugomas ypatingos vertės mažai urbanizuotas ir bendrą gamtinį pobūdį (miškai–smėlynai–akvatorijos) išsaugojęs kraštovaizdžio kompleksas. Jame naujos statybos nenumatomos. Teritorijos rezervo gyvenamajai, visuomeninei ar ūkinei statybai už tvarkymo plane nurodytų atitinkamų kraštovaizdžio tvarkymo zonų ribų nėra, todėl tolesnė Kuršių nerijos gyvenviečių raida turi būti nukreipta į esamų užstatytų teritorijų tinkamą tvarkymą ir naudojimą, netankinant užstatymo, nedidinant aukščio, tai yra į kokybinę plėtrą. Rekreacinės paskirties statiniai (rekreacinės infrastruktūros kompleksai, aptarnavimo objektai, kempingai ir kita) gali būti statomi tik tam skirtose rekreacinio prioriteto zonose.

90. Kuršių nerijos gyvenviečių ir sodybų želdynai ugdomi vadovaujantis istorinėmis vietos tradicijomis, naudojant vietines gerai prie vietos sąlygų prisitaikiusias medžių ir krūmų rūšis. Stambiais, grupėmis sodinamų vietinių rūšių medžiais sudaromi gyvenviečių apsauginiai želdiniai, vidutinio dydžio želdiniais ir krūmais formuojamos išbaigtos erdvės. Užstatytų teritorijų ir miško parkų jungtis formuojama dekoratyviųjų pamiškių principu.

91. Pamario juostoje (krantinėje) atkuriamos apsauginės želdynų juostos. Pirmiausia tvarkomi esami želdiniai, išvaloma krantinė, teritorija rekultivuojama, įrengiami takai, atsižvelgiant į galimas ledų sangrūdas, numatomos vietos želdinimui. Pakrantės želdinamos gerai prie vietos sąlygų prisitaikiusiomis gluosninių medžių rūšimis. Naudojami tik Kuršių nerijai būdingi puošybos elementai. Tvarkant teritorijas, ypač pamario zonoje (pavyzdžiui, Juodkrantės krantinėje), rekomenduojama atkurti gyvenvietes nuo vėjų saugančius buvusius grupinius želdinių masyvus, išlaikant vietai ir augavietei būdingą rūšinę sudėtį.

92. Daugiausia dėmesio skiriama technologijų tobulinimui, atnaujinimui, pradėtų darbų baigimui. Naujas teritorijas (ir tik mažiausias) skirti techninei infrastruktūrai galima tik pačiais būtiniausiais atvejais, jeigu poreikis išsamiai pagrindžiamas. Įrenginių ar laikinų statinių vietos nėra Plano objektas.

93. Esamas kelių tinklas nacionaliniame parke pakankamai išvystytas, todėl nėra poreikio jį pertvarkyti. Siūloma gerinti per visą Kuršių neriją einančio tranzitinio krašto kelio dangą, didinti eismo saugumą. Kelio Smiltynė–Nida rekonstrukcija vykdoma iš esmės nekeičiant išilginio ir skersinio profilių ir kelio važiuojamosios dalies plano (trasos), gerinama dangos konstrukcija, tvarkomi kelkraščiai, formuojama saugi ir estetiškai patraukli eismo erdvė. Kelio ruožas Naglių gamtiniame rezervate tvarkomas nežalojant saugomų vertybių teisės aktų nustatyta tvarka. Kelio sankryžos ties Nida, Juodkrante ir kitomis gyvenvietėmis rekonstruojamos.

94. Atsižvelgiant į funkcinių zonų apsaugos ir naudojimo režimą, būtina numatyti skirtingus rekonstruojamo kelio atkarpų parametrus, ypač gamtiniuose rezervatuose ir draustiniuose.

95. Svarbu įrengti privažiavimą ir automobilių stovėjimo aikšteles prie svarbiausių lankomų nacionalinio parko objektų:

95.1. Naglių gamtiniame rezervate paliekama tik 1 automobilių stovėjimo aikštelė ties Naglių kopa, skirta rezervato lankytojams. Kitos 3 jame esančios aikštelės teisės aktų nustatyta tvarka likviduojamos;

95.2. numatoma nauja automobilių stovėjimo aikštelė tarp Nidos ir Preilos, ties Vecekrugo kopa.

96. Vandens transporto atgaivinimas – svarbiausias transporto sistemos plėtros prioritetas, todėl tikslinga nuosekliai vykdyti Nidos, Juodkrantės ir Smiltynės mažųjų laivų ir jachtų uostų plėtros programą, atgaivinti mažųjų laivų (žvejų) uostus Nidoje, Preiloje ir Pervalkoje. Vietos žvejų

laivams švartuoti gali būti įrengtos esamuose ir planuojamuose mažųjų laivų uostuose. Numatoma įrengti turistinę prieplauką Alksnynėje.

97. Šiuo metu įrengta aviacinė lauko aikštelė su minimalia įranga ir lėktuvų nusileidimo–pakilimo taku Nidoje gali būti naudojama sraigtasparniams, sklandytuvams ir lengviesiems lėktuvams atskristi, išskirti ir judėti, o skraidymo tvarka turėtų būti griežtai reglamentuota. Dabartinė lauko aikštelė – nusileidimo–pakilimo takas atitinka tokio reglamentuoto naudojimo reikalavimus, ir toliau jį ilginti draudžiama, nes tai neišvengiamai reikštų, kad šis kompleksas bus pertvarkytas į civilinį aerodromą.

98. Tilto statyba per Kuršių marias nenumatoma, kaip transporto plėtros požiūriu neefektyvi ir Kuršių nerijos išsaugojimui pavojinga priemonė.

99. Pagrindinės inžinerinės infrastruktūros teritorinės plėtros nuostatos yra šios:

99.1. energetiniai ištekliai, kurie gali būti naudojami Neringos savivaldybės energijos poreikiams tenkinti, yra elektra, malkos, kitas biokuras ir geoterminė energija;

99.2. prioritentinė Kuršių nerijos energetikos kryptis turėtų likti elektros energija. Siekiant sumažinti avaringumą ir gerinti vizualinę aplinką, ateityje didesnę dalį tinklų, ypač magistralinių, reikėtų keisti kabelinėmis linijomis. Pirmiausia reikėtų kabeliuoti avaringą ir aplinką darkančią oro liniją iš žemyninės dalies per Kiaulės nugarą į Kuršių neriją, per kopas ar rekreacines teritorijas einančias paskirstomasias linijas, taip pat visiškai kabeliuoti elektros tiekimą gyvenamosiose vietovėse;

99.3. tikslinga toliau renovuoti šilumos punktus Nidoje ir Juodkrantėje ir keisti šilumines trasas šiose gyvenvietėse – skaidyti buvusio centralizuoto šildymo vamzdyno tinklus ir keisti juos į plieninius iš anksto izoliuotus bekanaliu būdu klojamus vamzdynus;

99.4. kaip alternatyvūs aprūpinimo energija šaltiniai ateityje ribotai gali būti naudojami saulės energija ir Kuršių marių vandens šiluma. Vėjo jėgainių ar jų kompleksų statyba draudžiama;

99.5. Neringos savivaldybės teritorijoje vandentiekos, nuotekų surinkimo ir valymo sistemos plėtros kryptys ir priemonės nustatomos Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrajame plane, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymas reglamentuojamas Neringos savivaldybės geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano sprendiniais;

99.6. visose vandenvietėse esantys vandens gerinimo įrenginiai tobulinami, vandentiekio tinklai plečiami ir pritaikomi gaisrams gesinti. Vandenvietėse esantys pastatai ir statiniai naudojami tik vandenvietėms aptarnauti. Atsisakius koncentruoto / centralizuoto nuotekų tvarkymo, šis procesas vyks statomuose šiuolaikinius sanitarinius ir higienos reikalavimus atitinkančiuose Nidos, Preilos, Pervalkos ir Juodkrantės nuotekų valymo įrenginiuose su automatizuota valdymo sistema. Atskiriems kvartalams ar namų grupėms įrengiami nuotekų kauptuvai, perpumpavimo stotys, slėginiai nuotekų perpumpavimo tinklai, Pervalkos rago pietinėje dalyje buvusių valymo įrenginių teritorija rekultivuojama;

99.7. prioritetiniu laikomas atliekų rūšiavimo, surinkimo ir antrinio naudojimo sistemos sukūrimas – išrūšiuotos atliekos iš Kuršių nerijos bus išvežamos į žemyninėje dalyje esantį sąvartyną;

99.8. malkoms ruošti ir technologinėms medienos atliekoms tvarkyti netoli kirtaviečių, prie esamų kelių įrengiamos 0,5–1 hektaro ploto technologinės aikštelės;

99.9. techninės infrastruktūros bokštų statyba ant Didžiojo kopagūbrio neleidžiama;

99.10. „Nordbalt“ jungties ir jūroje esančių vėjo jėgainių jungčių vietos numatomos Klaipėdos apskrities teritorijos bendrajame plane, Lietuvos Respublikos teritorijos bendrąjį planą papildančioje Jūrinių teritorijų dalyje ir energetikos infrastruktūros specialiuosiuose planuose.

99.11. Šiaurinius Klaipėdos valstybinio jūrų uosto vartus sudarančių hidrotechninių statinių (pietinio molo ir bangolaužio) statybos darbai atliekami mažiausiame galimame, statybos darbams vykdyti reikalingame teritorijos plote, išsaugant esamas gamtos vertybes. Molas pritaikomas lankymui.

100. Nacionaliniame parke reguliuojamas reklamos naudojimas. Draudžiama reklamos skydus statyti, kabinti ant pastatų, įrenginių ar medžių visose regyklose, taip pat iš jų matomose

erdvėse, kraštovaizdžio draustiniuose ir rekreacinėse zonose, išskyrus tradicinių Kuršių nerijoje verslų ir reklamą prie aptarnavimo įstaigų ar tam skirtose vietose nacionalinio parko gyvenamosiose vietovėse. Reklamai reguliuoti nacionaliniame parke siūloma parengti specialius nuostatus.

*Priedo pakeitimai:*

Nr. [1080](#), 2019-10-30, paskelbta TAR 2019-11-05, i. k. 2019-17602

**Priedų pakeitimai:**

Juodkrantė

Nida

Pervalka

Preila

Smiltynė

Sutartiniai ženklai

**Pakeitimai:**

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1080](#), 2019-10-30, paskelbta TAR 2019-11-05, i. k. 2019-17602

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 702 „Dėl Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plano patvirtinimo“ pakeitimo